

En film om

Danmarks Industrialisering

1840-1980'erne

Introduktion og scenefortegnelse

Danmarks Industrialisering

1840-1980'erne

En film i fire dele af:

Elsebeth Cato

Finn Løkkegaard

Carl Otto Petersen

Walther Jensen

Industrirådet

Institut for historie og samfundskundskab, Danmarks Lærerhøjskole

Nordisk Film Commercial A/S

Danmarks industrialisering 1-4

1. 1840-1914, sort/hvid, 20 minutter
2. 1914-1939, sort/hvid, 28 minutter
3. 1939-1980, sort/hvid, 23 minutter
4. 1980'erne, farve, 25 minutter.

Produceret af Nordisk Film Commercial for Industrirådet 1988.

Manuskript og instruktion: Elsebeth Cato og Finn Løkkegaard,
Institut for historie og samfundskundskab, Danmarks Lærerhøjskole.
Klip: Carl Otto Petersen og Walther Jensen. Lyd: Mikkel Bo. Musik: Fuzzy.
Speak: Jørgen Gottlieb.

Research-og manuskriptarbejdet er støttet af: Alexander Foss' Industrifond,
Collstrops Mindelegat, Knud Højgaards Fond og Thomas B. Thriges Fond.

Den filmtekniske produktion er finansieret af: Thomas B. Thriges Fond,
Tuborgfondet, Carlsbergs Mindelegat for Brygger J. C. Jacobsen,
Industriens Informationsudvalg og Industrirådet.

Udlån: Statens Filmcentral (video og 16 mm) Erhvervenes Filmcenter
(video)

Salg: Industrirådet

Deponering: Statens Filmcentral

Adresser: Statens Filmcentral, Vestergade 27, 1456 Kbh. K.
og Lundingsgade 33, 8000 Århus C.
Erhvervenes Filmcenter, Thoravej 24, 2400 Kbh. K.
Industrirådet, H. C. Andersens Boulevard 18, 1596 Kbh. V.,
og Pakhustorvet 12, 6000 Kolding.

Denne pjece er gratis i forbindelse med lån eller køb af filmen.
Yderligere eksemplarer kan købes i Industrirådet. Tlf. 33 15 22 33 eller
75 50 40 22

Udgivet af Industrirådet 1989

Trykt på dansk papir hos K. Larsen & Søn A/S.

ISBN 87-7353-090-5

Omslagsbilleder: Reklameplakat Soph. Kruckow litografi.
Det kgl. Bibliotek. Kort- og billedafdelingen.
Monteret printplade.

Indhold

	Side
Hvordan filmen er lavet – og hvordan den kan bruges	4
Korte industrihistoriske oversigter	7
1. del 1840-1914	7
2. del 1914-1939	13
3. del 1939-1980	17
4. del 1980'erne	22
Litteratur og film til undervisning i dansk industrihistorie	27
De anvendte billeder og filmoptagelser	30
Scenefortegnelse over anvendte billeder og filmoptagelser	31

Tekst: Finn Løkkegaard.
Scenefortegnelse: Elsebeth Cato.

Hvordan filmen er lavet – og hvordan den kan bruges

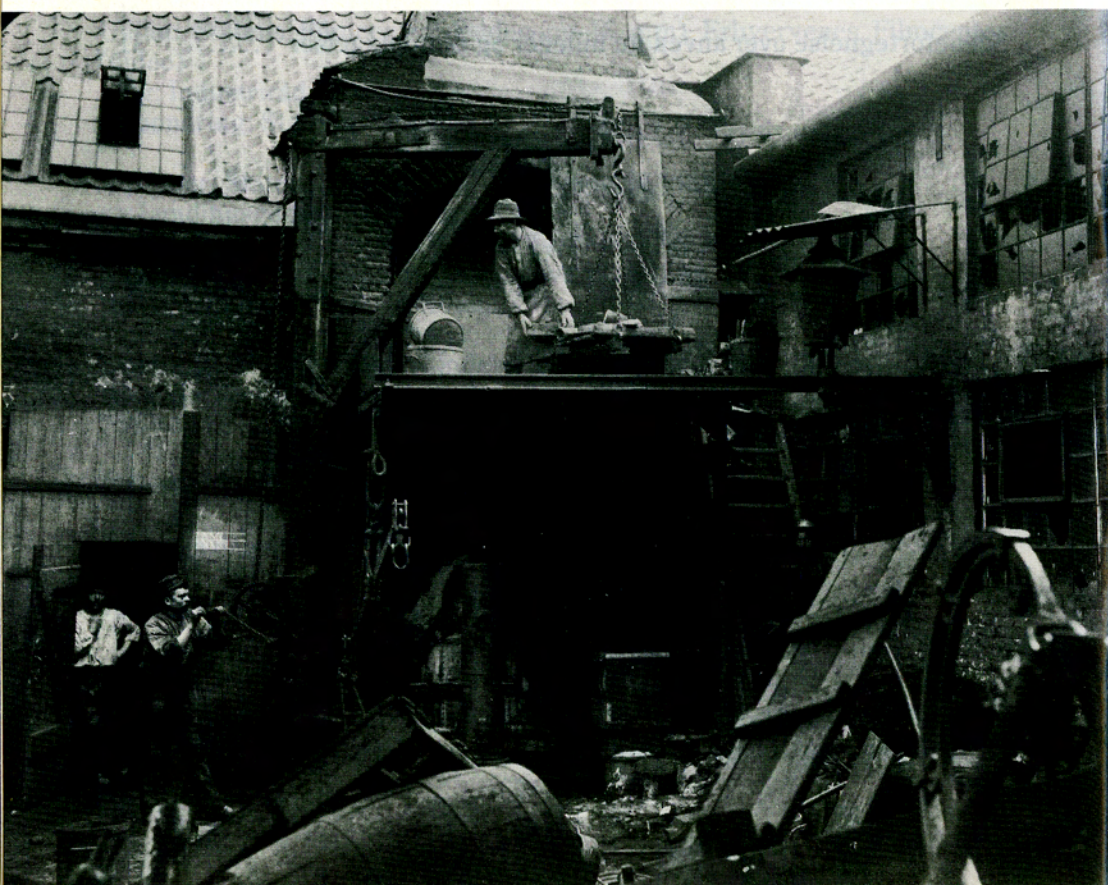
Hensigten med filmen er, at den skal benyttes som ét af flere undervisningsmaterialer til industrihistorie. De andre kan være lærebøger eller emnehæfter med tekst, statistik og billeder.

Industrihistorie handler om, hvordan den rationelle massefabrikation af forbrugsvarer og produktionsmidler er blevet til og har udviklet sig. Den handler også om de samfundsmæssige forudsætninger for denne produktionsmåde og dens konsekvenser både for de mennesker, der arbejdede i fabrikkerne, og for tilværelsen i almindelighed i industrisamfundet.

Som al anden historie indeholder industrihistorie redegørelser for faktiske forhold, ræsonnementer over årsagssammenhænge og kritisk vurdering af kilder og litteratur. Den er med andre ord altovervejende en intel-

Uidentificeret maskinfabrik (Københavns Bymuseum).

Billedet her kan bruges som prøve på fotografiets særlige egenskaber sammenlignet med sproget: den analoge gengivelses præcision og direkte appel til følelserne. Prøv at beskrive billedets indhold og de følelser, det vækker hos dig, i ord, og lad én, der først bagefter ser fotografiet, vurdere, hvor godt det er lykkedes.

lektuel disciplin, der både i forskning og undervisning benytter sig af det talte og skrevne sprog og af tal og statistik.

Men billeder kan bidrage til redegørelsen for de faktiske forhold, og med billeder menes her malerier, tegninger, fotografier og film, der tilstræber en gengivelse af den fysiske virkelighed. Sådanne billeder – især fotografier og film – er i reglen bedre end sproget til at gengive det, der kan ses, fordi de gengiver det direkte og præcist, dvs. analogt, i modsætning til sprogets indirekte og ofte upræcise beskrivelse i ord og sætninger.

Foruden præcisionen i gengivelsen har billeder også en anden særlig egenskab. Deres analoge udtryk appellerer ofte mere direkte til følelserne end sproget – ikke mindst det sprog, der benyttes i historiebøger. Den visuelle konfrontation med mennesker og miljøer fra fortiden fascinerer, vækker nysgerrighed og motiverer til nærmere undersøgelse af billedindholdet.

Filmen om Danmarks industrialisering skal give eleverne en oplevelse, en umiddelbar mulighed for at blive øjenvidner til fortidige industrimiljøer, for at identificere sig med de mennesker, der arbejdede og færdedes der. Den skal give dem lyst til at arbejde videre med industrihistorien.

For at disse indtryk skal blive så ægte, så autentiske, som muligt, består filmen så godt som udelukkende af samtidige billeder og filmoptagelser. De er taget ud af deres oprindelige sammenhænge som illustrationer i bøger og blade eller scener i filmreportager og dokumentarfilm og sat sammen til en ny helhed, en kompilationsfilm.

For at fremme tilskuernes indtryk af at være usynlige øjenvidner er der valgt et billedmateriale med handlingspræget indhold. Fra tiden før film blev almindelig, dvs. før ca. 1915, er det faste billeder som genremalerier, tegninger, xylografier og – efter ca. 1890 – fotografier. Fra tiden efter ca. 1915 levende billeder.

Filmens første del, der behandler perioden fra 1840 til 1914, består altså overvejende af faste billeder, men for også her at give indtryk af bevægelse, er de animeret i et trickbord, hvor et filmkamera bevæger sig hen over dem eller zoomer ind og ud på dem. Desuden forekommer der enkelte filmoptagelser, enten meget senere, der viser en fortidig praksis, eller næsten samtidige, som det er forsvarligt at flytte nogle få år tilbage i den kronologiske sammenhæng.

De øvrige dele består udelukkende af samtidige filmoptagelser, oprindeligt stumme eller – i enkelte tilfælde efter ca. 1950 – med original, synkron tale. Alle stumme optagelser både af faste billeder og fra film er her forsynet med "kunstig" lyd af hensyn til virkelighedsillusionen.

Industrihistorie kan gribes an fra forskellige synsvinkler. Man kan f.eks. lægge vægt på enkeltpersoners betydning som opfindere, forskere eller foretagere, på særlige virksomheder og deres betydning lokalt, nationalt, ja måske multinationalt, eller på industri som en almen, økonomisk aktivitet.

Denne film anlægger den sidstnævnte synsvinkel. Her er hverken

Otto Haslund: Gæringsfysiologen Emil Chr. Hansen i Carlsbergs laboratorium. Maleri fra 1897. (Carlsbergs museum).

En industrihistorisk fremstilling med vægt på enkeltpersoners eller enkelte virksomheders særlige indsats ville identificere billedindholdet som et portræt af Emil Chr. Hansen på sin arbejdsplads og fremhæve betydningen af hans rendyrkning af ølgær for Carlsbergs kvalitet og økonomi.

I filmen, der anlægger en anden synsvinkel på industrihistorien, lyder kommentaren: Det store bryggeri tager videnskaben i sin tjeneste for at øge kvaliteten.

berømte mænd eller kendte virksomheder nævnt ved navn og adresse. Billedernes og filmoptagelsernes indhold præsenteres som anonyme eksempler på almindelige træk ved industriel produktion eller ved f.eks. den infrastruktur eller kraftproduktion, som er den forudsætning, og den livsform og det forbrug, som er dens konsekvens. De forskellige temaer behandles i filmens kronologiske forløb, når de træde markant frem i tiden.

Hovedvægten ligger som sagt på industrimiljøer og dermed også på de mennesker, der færdedes og arbejdede i dem. Også menneskene præsenteres anonymt som repræsentanter for f.eks. faglærte og ufaglærte eller eksempler på f.eks. kvinde- og børnearbejde.

Sammenfattende kan det siges, at filmen er en dokumentarisk kompilationsfilm, der kronologisk og tematisk formidler en række visuelle indtryk af almindelige forhold i dansk industri fra 1840 til 1980'erne, og af det samfund den voksede frem i og var med til at forme. Den er lavet for at filmmediets særlige egenskab, evnen til at facinere ved at gøre tilskuerne til øjenvidner, kan benyttes som motivation i en industrihistorisk undervisning, der i øvrigt må hvile på lærerfortælling og trykte undervisningsmaterialer.

Korte, industrihistoriske oversigter

1. del. 1840-1914

Mellem 1840 og 1914 slog den industrielle produktion igennem i Danmark, fremstilling af forbrugsvarer og produktionsmidler med anvendelse af maskiner, mekanisk kraft og rationel arbejdsdeling. Det har været diskuteret, om det specielt skete i 1850'erne, 70'erne eller 90'erne, men nu er det den almindelige opfattelse, at det foregik som en jævn udvikling.

Efterhånden som den europæiske økonomi kom på fode efter Napoleonskrigene, steg priserne på de danske eksportprodukter, korn og levende slagtekreaturer. Den danske udenrigshandel blomstrede op igen. Der var risikovillig kapital til rådighed og et indenlandsk marked for redskaber, byggematerialer og daglige forbrugsvarer både på land og i by.

Men fra midten af 1870'erne faldt kornpriserne i Europa. Det ramte Danmark som en landbrugskrise, der dog blev modvirket af landbrugets omlægning til produktion af husdyrprodukter. Krisens gennemslag i indu-

Hans Smidth: Sunds Mølle ved Herning. Maleri fra 1890'erne (Den Hirschsprungske Samling).

I industrialiseringens første tid var virksomhederne afhængige af vand- eller vindkraft. Begge mølletyper blev brugt som kornmøller, men vandmøllen, der var den mest stabile kraftkilde, trak også spindemaskiner, stampeværker til behandling af vævet uldtøj og hammerværker til udsmedning af jern og andre metaller. Virksomheder, der var afhængige af vandmøller, måtte ofte anbringes i landdistrikterne.

Kunstneren, en såkaldt genremaler, opsøgte med forkærlighed motiver, der allerede dengang var gammeldags, og han havde en tilbøjelighed til at idyllisere.

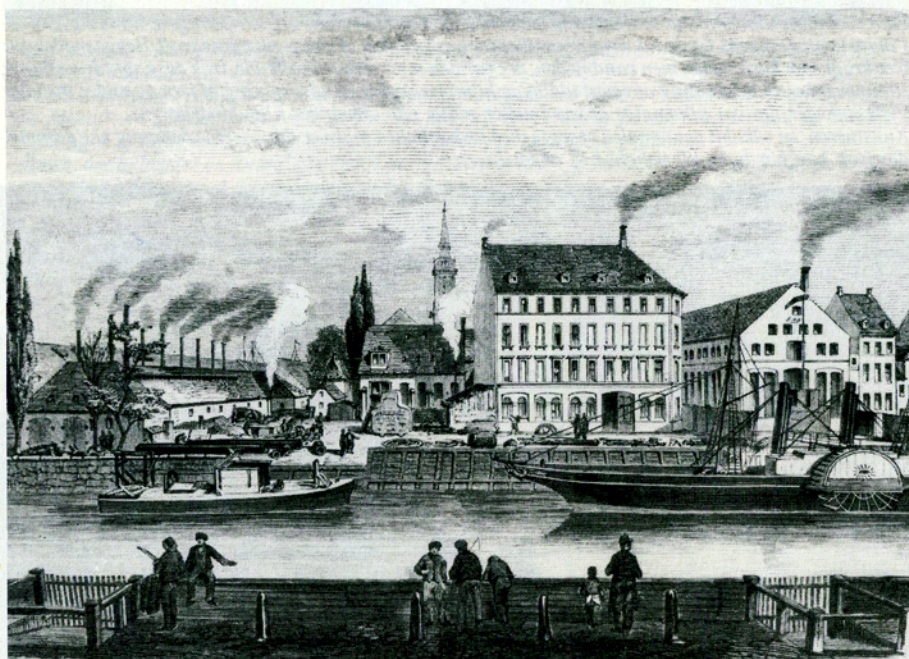

strien blev derfor moderat. Fra midten af 90'erne og frem til udbruddet af første verdenskrig nød dansk erhvervsliv godt af en almindelig højkonjunktur.

Under ét må perioden karakteriseres som en økonomisk fremgangstid.

I slutningen af 1700-tallet og de første årtier af 1800-tallet slog industriproduktion an først i England og siden i Frankrig og Tyskland. Her udvikledes de maskiner og den tilrettelæggelse af arbejdet, som var en forudsætning for massefabrikation, teknikker som kunne overtages af danske fabrikanter. Med indførelse af dampmaskiner midt i århundredet blev det muligt at frigøre virksomheder, der var afhængige af mekanisk kraft, fra vandmøllerne ved åløbene på landet og anbringe dem i byer med nemmere adgang til arbejdskraft og med bedre trafikforbindelser.

Efter ca. 1850 blev dampmaskiner almindelige som mekanisk kraftkilde i industrien. Den gav mulighed for at flytte fabrikkerne til byerne, hvor der både var rigeligt med arbejdskraft og gode trafikforbindelser. Jern – og ikke mindst støbejern – var det dominerende materiale i mange fabriksmaskiner, landbrugsredskaber og byggelementer. Tidens maskinfabriker havde ofte eget jernstøberi.

Baumgarten og Burmeisters maskinfabrik på Christianshavn omkr. 1860. (B&W's museum). Tegninger eller – som her – træsnit (xylografi) gav billedmagerne nogle muligheder, som fotograferne ikke har. På dette billede, som skal have reklameværdi for virksomheden, har tegneren fået bygningskomplekset til at virke større end det egentlig var, ved at gøre menneskene for små og kanalen for bred. Han har også villet give indtryk af aktivitet bl.a. ved at lade røg vælte ud af alle skorstene. Det sidste opfattes næppe som noget positivt i dag, hvor forureningsproblemer er aktuelle.

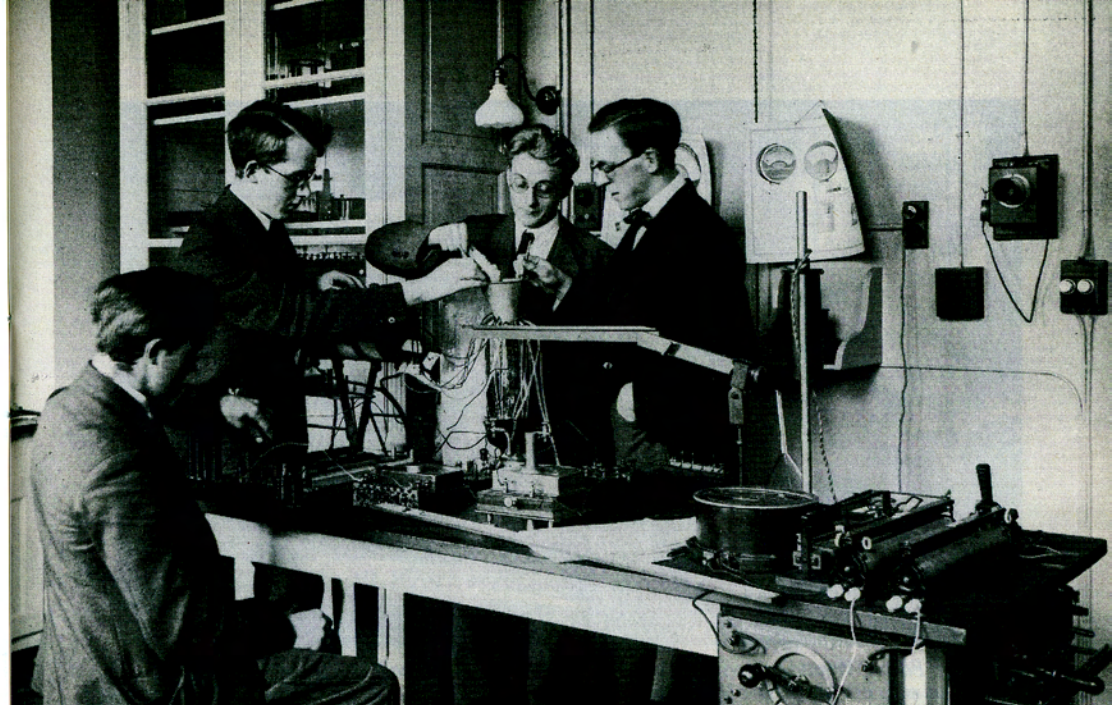
Frichs støberier i Århus omkring 1900 (Erhvervsarkivet). Fotografiet viser et stort støberi med spil til diglen med det flydende jern og mange kasser til støbning af maskindele. Fotografen har villet afbilde en handlingssituation, men belysningsforholdene har tvunget ham til at lade personerne stå helt stille under eksponeringen. Derfor den tableauagtige virkning. Arbejdsmiljøet fremtræder dog både realistisk og med autenticitet.

Regeringernes erhvervspolitiske linie var fra 1840'erne liberal. Enevældens statsregulerede og privilegerede erhvervsliv – herunder håndværkerens laugssystem – blev gradvist brudt ned i takt med indførelse af næringsfrihed og en kapitalistisk økonomi. Hertil kom betydelige, offentlige investeringer først i havneudvidelser og jernbaneanlæg og siden i gas- og elværker. Alt sammen forudsætninger for udviklingen af en industri.

Arbejdskraft var tilstede i rigelig mængde. Helt op til tiden mellem de to verdenskrige voksede befolkningen kraftigt. Landbruget kunne ikke beskæftige hele tilvæksten i landdistrikterne. I de sidste årtier af 1800-tallet begyndte en stor indvandring af især ufaglært arbejdskraft først til

Den nordiske industri-, landsbrugs- og kunstudstilling i København 1888 (Foto: Juncker Jensen). Der var i mange menneskers øjne noget vulgært over massefremstilling af billige produkter. Den unge danske industri havde vanskeligheder med at blive accepteret på sine egne betingelser i den dannede offentlighed. Det viser sig bl.a. ved, at industrien på den store udstilling i København i 1888 støtter sig til landbrug og ikke mindst kunsten. Industriens usikkerhed kommer til udtryk helt ned i måden at udstille varerne på. Her har et bryggeri bygget et slot af ølflasker for at give produktet et skær af kunstfærdighed.

Forsøgsopstilling på Polyteknisk Lærestanstalt omkr. 1910. (Danmarks Tekniske Højskole). Den tekniske baggrund for industrialiseringen blev i begyndelsen skabt af praktiske håndværkere, men i sidste del af 1800-tallet, blev det almindeligt at knytte civilingeniører til virksomhederne. De blev uddannet på Den Polytekniske Lærestanstalt, der var oprettet i 1829. Det betød indførelse af en videnskabelig og systematisk udvikling af produktionen m.h.t. både maskineri, tilrettelæggelse, produkter og kraftforsyning. En ny fase i industrialiseringen var indtrådt.

København, landets første og største industricenter, siden til provinsbyerne og de mange nye stationsbyer.

Den ufaglærte arbejdskraft fra landet bl.a. mange kvinder og børn fandt ofte beskæftigelse i den mekaniserede industri, som ikke krævede speciel fagkundskab, f.eks. i tekstilfabrikkerne. Men også håndværkssvende gik ind i industrien som faglærte arbejdere f.eks. i jernindustrien.

I 1870'erne efter opløsningen af svende- og mesterlaugene begyndte en ny organisering af arbejdsmarkedet med dannelse af fagforeninger og arbejdsgiverforeninger. Industrifagene var præget af en ny arbejdsgivertype, fabrikanten, der i modsætning til håndværksmesteren ikke behøvede at have nogen faguddannelse, men ofte alene var forretningsmand, og af en ny arbejdstype, der i modsætning til karle på landet, håndværkssvende og tyende havde egen husstand, de såkaldt frie arbejdere.

I 1899 kom det til en omfattende arbejdskamp, som endte med, at fagforeningerne blev anerkendt som forhandlingspartnere om løn- og arbejdsvilkår, mens arbejdsgiverne blev bekræftet i retten til at lede og fordele arbejdet. Det var September-forliget, en slags arbejdsmarkedets grundlov.

Landbruget var dengang og helt til midten af 1900-tallet det dominerende danske erhverv. Det var ikke mindst bønderne, der var den unge

Kontor på Fåborg Vegatobil Margarinefabrik omkr. 1910. (Fåborg lokalhistoriske arkiv). Arbejdet på en fabrik foregik ikke bare i maskinhallerne. I takt med produktionen udviklede administrationen sig med stigende krav til bogholderi, indkøb og salg. Ligesom i produktionshallen med dens ingeniører, driftledere og faglærte og ufaglærte arbejdere var også de ansatte på kontoret indordnet i en bestemt rækkefølge, chef, kontorchef, sekretærer og kontorister. Billedet viser, at denne orden også var kønsbestemt.

danske industris kunder. Væksten i produktion først af korn og siden af husdyrprodukter krævede en større indsats på mark og i stald end før. Den industrielle massefabrikation afløste en del af den husflid både af tekstiler, redskaber, husgeråd og fødevarer, som var almindelig i landbohjemmene. Også den husflid, som husmandsfamilier lavede og udbød til salg, blev trængt tilbage.

Før industrialiseringen havde håndværket været alene om den professionelle produktion af forbrugsvarer og produktionsmidler. Håndværkets produktion af færdigvarer blev delvist overtaget af industrien, og mange håndværkere gik over til reparationsvirksomhed. Kort før første verdenskrig blev håndværkets samlede produktionsværdi overgået af industriens. Ikke fordi den gik tilbage, men fordi den voksede langsommere. Bygningshåndværk kunne kun industrialiseres i mindre grad, og en del værksteder gik især med indførelsen af elektromotorer efter århundredeskiftet over til en mere rationel produktion.

Arbejdslivet blev i perioden fra 1840 til 1914 præget af større specialisering, af arbejdsdeling ikke blot i den enkelte virksomhed, men også mellem land og by og mellem forskellige lande.

Tilværelsen i det hele taget blev præget af større forbrug og større mobilitet. Ved første verdenskrigs udbrud stod Danmark på tærskelen til det, vi nu forstår ved industrisamfundet.

2. del. 1914-1939

Tiden fra 1914 til 1939 var urolig for dansk industri. Det internationale konjunkturforløb var præget af krig og kriser.

Krigsøkonomien under den første verdenskrig betød prisstigninger både på hjemme- og eksportmarkedet, og i 1917 opstod der alvorlige forsyningsvanskeligheder. Det gav bl.a. anledning til økonomisk spekulation i udpræget konjunkturbetingede produktioner.

For første gang siden begyndelsen af 1800-tallet greb regeringen dybt ind i erhvervslivets forhold med prisregulering og varefordeling. Den store arbejdsløshed især i krigens sidste år førte til en betydelig uro på arbejdsmarkedet.

En kort og hektisk højkonjunktur efter krigen blev i 1920 afløst af krise med mange fallitter. Senere i 1920'erne løb Danmark ind i en delvis selvforskyldt krise med pariføringen af kronen. I begyndelsen af 1930'erne lå landet under for verdenskrisen, der begyndte som en landbrugskrise og hurtigt bredte sig til byerhvervene.

I 1920'erne var den danske erhvervspolitik stadig præget af venstreregeringernes liberale holdning, men med verdenskrisen satte den radikal-

Fra filmugerevyen "Danmark" 1917.

En væsentlig forudsætning for industri er et veludviklet transportvæsen. På billedet losses skibet "Fionia" i Københavns frihavn. Det var bygget i Danmark og som noget helt nyt forsynet med dieselmotor, der er mere energibesparende end dampmaskiner.

Også skibstransport var dengang præget af en kombination af mekanisk snilde og hårdt fysisk arbejde.

*Fra filmen "Schønning og Arvé" ca. 1918.
I mellemkrigstiden blev gummivarer almindelige. På billedet lægger kvinder grunden til cykeldæk. Ufaglært kvindelig arbejdskraft havde gode jobmuligheder i mekaniserede fabrikker, hvor der ikke var tradition for faglært mandlig arbejdskraft.*

socialdemokratiske regering ind med en reguleringspolitik. For industriens vedkommende var det først og fremmest importrestriktionerne, administreret af Valutacentralen, der fik konsekvenser. Begrænsninger i importen af færdigvarer betød, at en ikke altid lige effektiv dansk industri trivedes i 1930'erne. Flere offentlige anlægsarbejder på trafikområdet havde også betydning for beskæftigelsen i industrien.

Dansk Industri var meget afhængig af hjemmemarkedet. Krisens stærke indskrænkninger af verdenshandelen var med til at fastholde eller forstærke dette forhold. Kun få større danske brancher havde eksport af betydning, herunder skibsværftsindustrien og cementfabrikkerne.

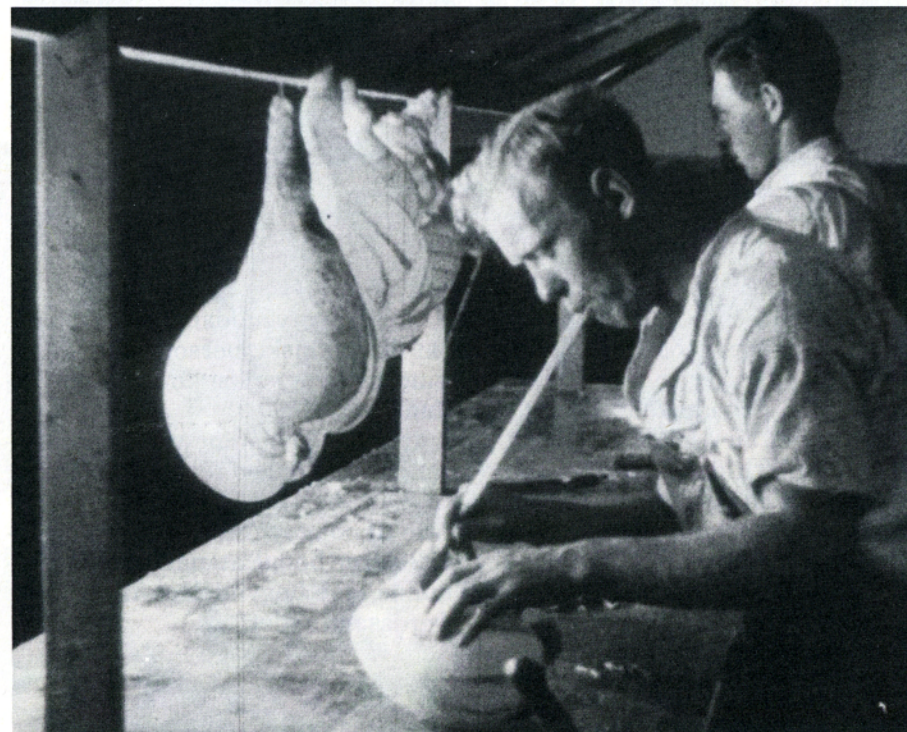
I mellemkrigstiden blev en del nye varekategorier almindelige, gummivarer, elektriske artikler, motorkøretøjer, sportsudstyr og boligudstyr som sanitære installationer og centralvarme. Den kemiske industri bl.a. medicinalindustrien var i hastig udvikling.

De teknologiske fornyelser var præget af elektricitetens og eksplosionsmotorens udbredelse og af forbedringer af allerede eksisterende maski-

neri. Bl.a. på grund af krisepolitikens industribeskyttelse kom det dog ikke til væsentlige rationaliseringer i den ofte arbejdsintensive danske produktion. Amerikansk effektivisering som "taylorismens" ekstreme arbejdsdeling eller "fordismens" samlebånd slog ikke igennem i Danmark i perioden.

På transportområdet begyndte automobiler at gøre sig gældende. Lastbiler kunne så småt give skibs- og jernbanetransporten konkurrence.

Væksten i befolkningen tog af i mellemkrigstiden. Det fik dog ikke umiddelbart nogen positiv virkning på arbejdsløsheden, som gennemgående var høj på grund af kriserne. Indvandringen fra land til by fortsatte ikke mindst i 1930'erne. Fagforeningerne og arbejderbevægelsens politiske magt kom dog til at betyde, at lønningerne for dem, der havde arbejde, ikke faldt katastrofalt. Arbejdsforholdene forbedredes væsentligt i perioden. I 1920 indførtes 8-timers arbejdsdagen, og i 1930'erne blev ferie med løn almindelig.

*Fra filmen "Rennet" (Chr. Hansens Laboratorium) ca. 1937.
Den kemiske industri var i vækst i mellemkrigstiden. Billedet er fra et dansk verdensfirma, som fremstiller osteløbe. Dele af produktionen foregik manuelt med anvendelse af megen arbejdskraft som her, hvor kalvemaver pustes op til tørring. Maverne var råstoffet til osteløben, som i dag kan fremstilles ved hjælp af gensplejsningsteknik.*

Fra filmen "Nimbus, Danmarks Motorcykel" ca. 1935. Motorkøretøjer blev almindelige i mellemkrigstiden. Her monteres danskbyggede motorcykler i serier, dvs. mange ad gangen. Maskinindustrien var traditionelt arbejdspladser for faglærte mænd, først og fremmest smede.

Uddannelsesniveaulet steg, også inden for erhvervsuddannelserne, hvor kravene til øget teoretisk uddannelse af det tekniske personale voksede med bl.a. motorisering og elektrificering, og hvor vækst i de administrative funktioner krævede stadig flere funktionærer.

Forbruget blev mere præget af ikke strengt nødvendige varer til hjemmene og til fritidsaktiviteter så som færdiglavede fødevarer og konfektion, sportsartikler og radioapparater.

1930'ernes socialpolitik med bl.a. støtte til boligbyggeriet og de forbedrede økonomiske konjunkturer sidst i 1930'erne betød, at man ved udbruddet af den anden verdenskrig i 1939 kunne øjne begyndelsen til det, der senere skulle blive forbruger- og velfærdssamfundet.

3. del. 1939-1980

Også denne periode begynder under krigskonjunkturer. Fra krigsudbruddet i september 1939 til besættelsen i april 1940 lykkedes det at tilføre Danmark ret omfattende forsyninger, men derefter var im- og eksporten begrænset til Tyskland og det tyskdominerede Europa. Forsyningsvanskeligheder førte i første omgang til stor arbejdsløshed, men den alsidige, danske industri omstilledes ret hurtigt til erstatningsvare- og genbrugsproduktion. Dette og produktionen for tysk regning til dels med tyske råstoffer holdt industrien rimeligt beskæftiget krigen ud.

Efterkrigstidens konjunkturer var skiftende, men gennemgående kun svagt stigende indtil sidst i 1950'erne. Da satte en økonomisk opgangstid ind i den vestlige verden, som man skal tilbage til forrige århundrede for at finde magen til. Den varede ved til først i 1970'erne, da bl.a. stigningen i oliepriserne førte til en afdæmpning af væksten. I disse år fik dansk industri sit andet gennembrud og blev landets førende erhverv m.h.t. beskæftigelse og eksport. Under de svækkede konjunkturer i 70'erne og

Fra filmen "Dansk Initiativ" 1943. Under besættelsen opstod en erstatningsvareproduktion. På grund af vanskeligheder med anskaffelse af maskineri var den ofte meget arbejdskraftintensiv. Her anbringes rødspætteskind på et bræt for den videre forarbejdning til sko eller tasker.

*Fra filmen "Om rationalisering" 1948.
Betingelsen for den amerikanske Marshall-hjælp var en liberalisering af den internationale handel. Det betød stigende udenlandsk konkurrence, og dansk industri måtte rationalisere. Her er en ekspert med notesblok og stopur ved at kontrollere bevægelsesøkonomien på en arbejdsplads.*

80'erne har den økonomiske vækst i Danmark yderligere været hæmmet af et stort betalingsbalanceunderskud.

Perioden efter 2. verdenskrig er præget af en tiltagende liberalisering af den internationale handel. Direktoratet for Vareforsyning, der under besættelsen afløste Valutacentralen som administrator af importregulering, blev først nedlagt i 1959, men allerede da var restriktionerne under afvikling, bl.a. fordi det var en betingelse for at få del i den amerikanske Marshall-hjælp fra 1948. I 1960 tilsluttede Danmark sig frihandelsområdet EFTA og i 1973 EF.

Sideløbende med denne udvikling blev dansk industri rationaliseret og internationalt konkurrencedygtig. Øget mekanisering og delvis automatisering, ekstrem opdeling af arbejdet ved samlebånd, stopurskontrolleret bevægelsesøkonomi, forskning, produktudvikling og bedre produktionstilrettelæggelse var væsentlige elementer i denne modernisering.

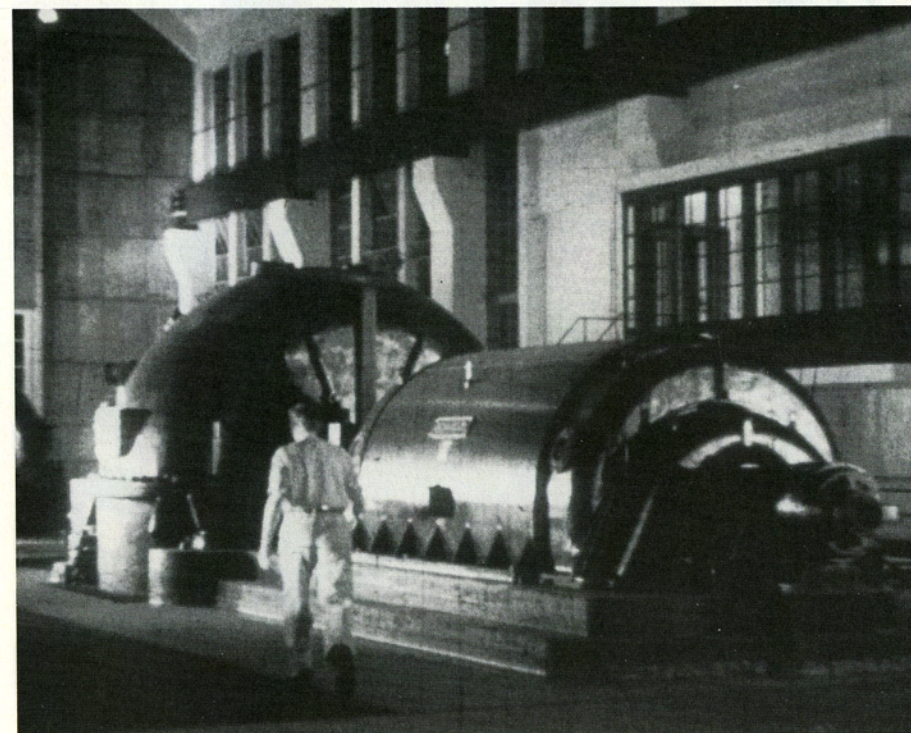
Andre former for rationalisering var den stigende anvendelse af syntetiske materialer som nylon og plastic, der både forenkledede produktionen og gjorde varerne billigere. De er produkter fra den petrokemiske industri, som udvikledes med den stigende overgang til olie som brændstof og opførelsen af olieaffinerier i Danmark.

Hjemmemarkedsindustrien stimuleredes bl.a. af landbrugets mekanisering, som begyndte i 1950'erne, og af den stærke vækst i boligbyggeriet i 1960'erne, et byggeri, der i høj grad var baseret på industrielt fremstillede elementer. Det stigende forbrug i 1960'erne omfattede ikke mindst elektriske apparater som tv og hårde hvidevarer.

Energiproduktionen koncentreredes i perioden omkring nogle få meget store kraftværker, og der førtes en livlig debat om anvendelse af kernekraft. Transporten både af gods og personer blev i høj grad overtaget af last- og personbiler. Kommunikationsforholdene blev forbedret gennem udbygning og automatisering af telefonnettet.

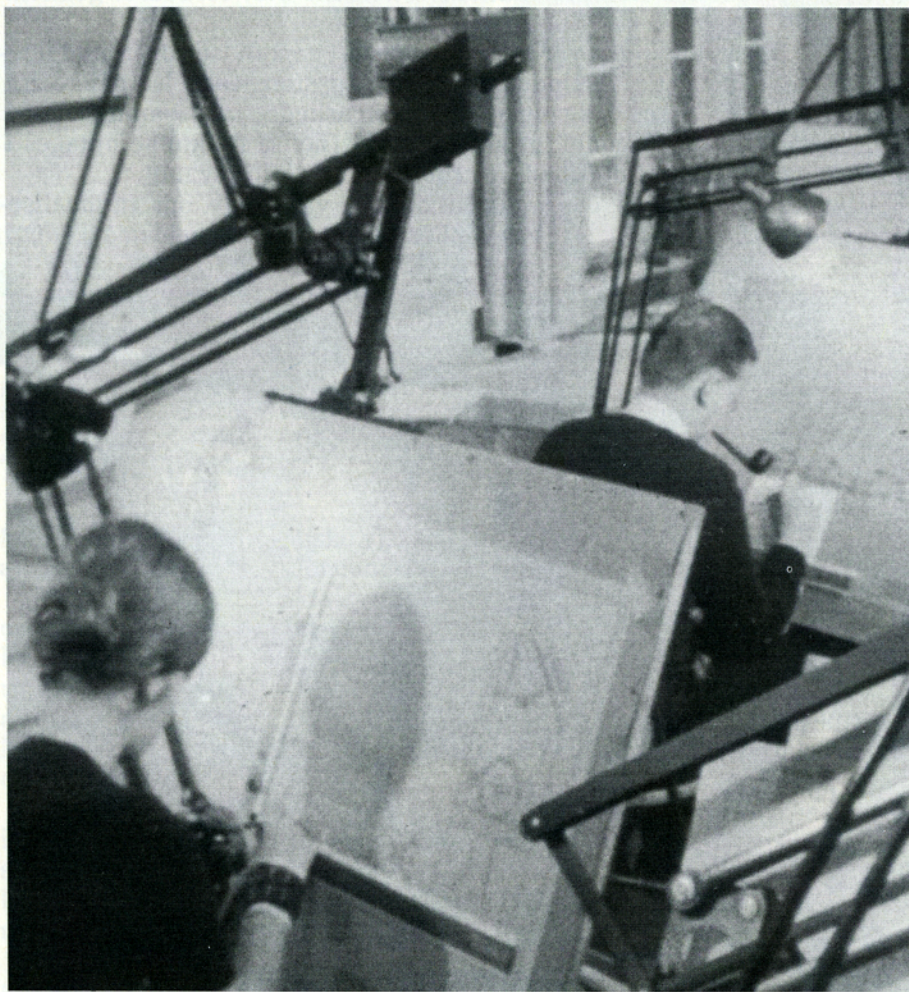
Befolkningsudviklingen var fortsat præget af små fødselsoverskud ligesom i mellemkrigstiden. Undtagelsen var de store fødselsårge fra krigsårene, men deres indgang på arbejdsmarkedet faldt sammen med den begyndende højkonjunktur sidst i 1950'erne, så de kunne optages i produktionslivet samtidig med at arbejdsløsheden forsvandt.

Arbejder- og arbejdsgiverorganisationerne var enige om rationaliseringernes nødvendighed. Der var gennemgående ro på arbejdsmarkedet i

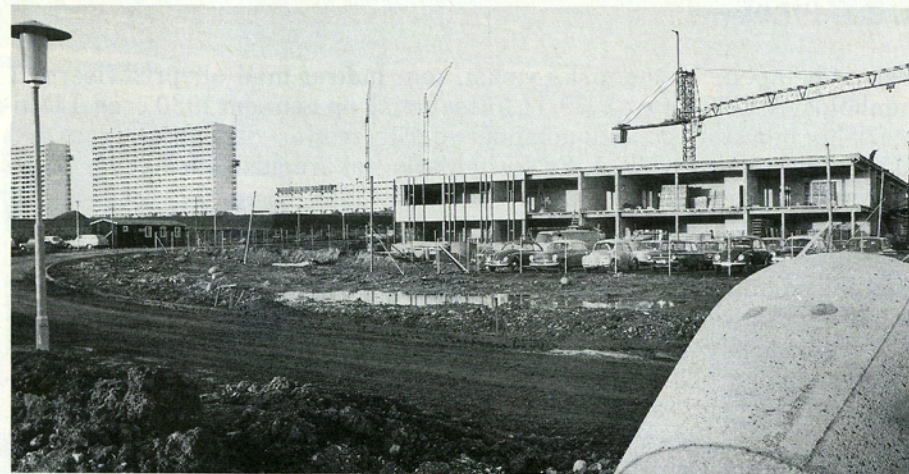

*Fra filmen "Kvindbyværket" 1951.
En af forudsætningerne for en effektivisering af industrien efter 2. verdenskrig var effektiv strømforsyning. Der blev bygget en række store el-værker rundt om i landet.*

1950'erne bortset fra den store konflikt omkring overenskomstforhandlingerne i 1956. I de følgende år steg lønningerne både i den private og den offentlige sektor stærkt. Fra 1961 – hvor der også var storkonflikt – taler man om et indkomstgilde. Samtidig faldt arbejdstiden gradvist fra 48 til 40 timer om ugen op til 1972. Periodens tredje storkonflikt indtraf i 1973, derefter blev de ellers rolige forhold på arbejdsmarkedet afløst af mange overenskomststridige aktioner – sikkert under indtryk af 70'ernes krisesymptomer.

Fra filmen "På vej til i morgen" 1960.
Produktionsplanlægning og produktudvikling kom til at spille en stadig større rolle i industrien under højkonjunktoren i 1960'erne. Virksomhedernes personalesammensætning forskød sig fra arbejdere på fabriksgulvet til funktionærer i kontorer og tegnestuer.

Heje Gladsaxe ved København under opførelse i 1964 (Nordisk Pressefoto).
Med højkonjunktoren fra 1958 til 1973 blev Danmark for alvor et industriland og et forbrugersamfund. Ikke mindst boligforbruget steg stærkt, og industrien leverede som noget nyt byggeelementer til utallige etageejendomme, der skød op i de store byers forstæder.

I 1960'erne og 70'erne blev Danmark for alvor et moderne industri- og forbrugersamfund. Boliger og fabrikker blev opført i forstæder og landdistrikter. Pendling mellem hjem og arbejde i egen bil blev almindelig, kvinder blev i stort tal rekrutteret til arbejdsmarkedet, hvor også gæstearbejdere dukkede op. Omkostningerne var bl.a. mindre meningsfyldt arbejde i fabrikernes stærkt rationaliserede produktion og arbejdsskader ved anvendelse af nye stoffer og kemikalier.

4. del. 1980'erne

Den afdæmpede økonomiske vækst, som indtraf med oliepriskriserne i henholdsvis 1973/74 og 1979, er fortsat også op gennem 1980'erne. I Danmark har den store gæld til udlandet yderligere gjort det vanskeligt at øge aktiviteten i erhvervslivet. En forholdsvis høj arbejdsløshed er blevet et permanent problem i Danmark i 1980'erne.

Den fremadskridende liberalisering af vare- og kapitalmarkedet i EF medfører øget udenlandsk investering i dansk industri og tilsvarende dansk i udlandet. En udvidet international arbejdsdeling fører til stadig større specialisering, og dermed udvikling af underleverandørvirksomhed. Fusionering af danske virksomheder med andre danske eller med udenlandske er bl.a. en følge af det større markeds krav om intensiv produktudvikling og markedsføring.

Et af 80'ernes debattemner er den danske industristruktur. I Danmark er der mange små og mellemstore virksomheder. Men det er karakteristisk for Danmark, at der ikke også er store virksomheder som i andre industrilande. Det er et problem.

Industrien øger stadig sit forspring for landbruget som Danmarks førende erhverv. Landbruget søger at styrke sin rentabilitet gennem sammenlægning af mindre bedrifter til større, specialisering af produktionen og mekanisering. Også den del af industrien, der behandler landbrugets produkter, koncentrerer sig i større enheder og rationaliseres. Store dele af nærings- og nydelsesmiddelindustriens råstoffer er flydende under behandlingen. Derfor er f.eks. mejerier, bryggerier og sukkerfabrikker nemme at automatisere.

Det samme gælder mange af de kemiske industrier herunder medicinalindustrien, som i 80'erne så småt er begyndt at anvende gensplejningsmetoder. Det muliggør billig massefabrikation af produkter, som før måtte udvindes af vanskeligt tilgængelige råstoffer. Disse muligheder har udløst heftige etiske og økologiske diskussioner.

Også plastindustriens råvarer er flydende under fabrikationsprocessen. Den har mere rationelt kunnet fremstille varer, der før bestod af træ eller metal og derfor måtte drejes, fræses eller udstanses.

De industrier, der stadig er henvist til at benytte værktøjsmaskiner til en materialeformende fremstillingsproces, f.eks. metalindustrien, har rationaliseret dels ved en vidtgående opdeling af det manuelle arbejde dels ved at indføre NC (Numerical Control) styring eller senere CNC (Computer Numerical Control) styring af maskinerne. Især CNC-styringen har betydet, at også små virksomheder kan rationalisere deres produktion af mindre serier.

Computeren er også indført i virksomhedsadministrationen, hvor den letter produktionstilrettelæggelse og regnskabsføring, samt i tegne- og konstruktionsarbejde. Et trin i udviklingen er CAD/CAM systemet (Computer Aided Design/Computer Aided Manufacturing), hvor tegnestuear-

Montagehal hos Brüel & Kjør i Nærum.

Arbejdet er opdelt mellem arbejderne i en lang række enkeltfunktioner. Jo mere forenklet arbejdsopgaven er, jo nærmere er fabrikken på at kunne lade det udføre af en robot.

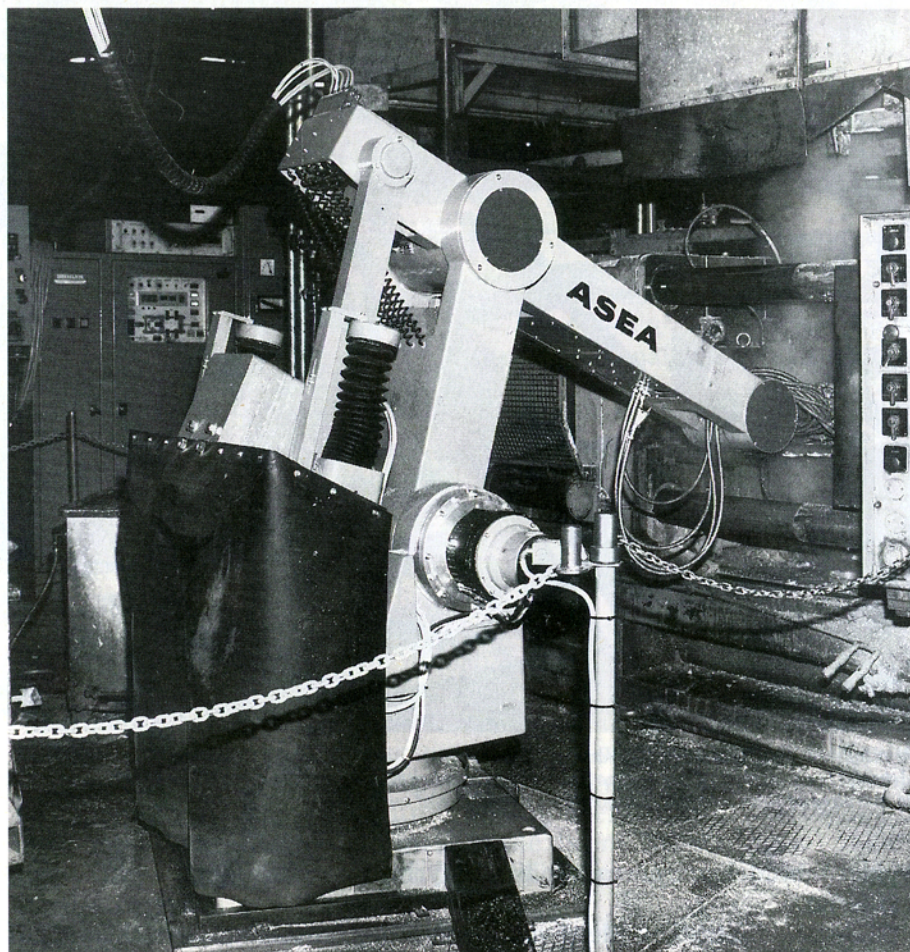
bejdet umiddelbart omsættes til et styringsprogram for produktionsmaskinerne.

Dele af det stærkt opdelte manuelle arbejde overtages efterhånden af robotter og industriautomater.

Konsekvenserne af udviklingen mod syntetiske stoffer og gensplejsede produkter, edb-styring af værktøjsmaskinerne og robotter er store for

virksomhedernes ansatte. For det første sker der en forskydning mellem personalekategorierne, så der bliver færre arbejdere og flere funktionærer. For det andet ændrer arbejdet på fabriksgulvet karakter fra manuelt og ofte usundt og trivielt arbejde til overvågning af den automatiske fremstillingsproces. Kravene til uddannelse og specialisering er stigende.

Den teknologiske udvikling er i 1970'erne og 80'erne foregået under betydelig opmærksomhed på helbredsfarer ved anvendelse af kemikalier, hvis virkning på mennesker er dårligt belyst, og ved uheldsmæssige arbejdsstillinger og forceret tempo – det sidste stimuleret af akkordlønsystemer.

Støberiet i ABB's motorfabrik i Odense.

Denne robot tager støbte ting ud af formene, som den gør klar til næste støbning, derefter afkøler den tingene i et vandkar og anbringer dem i en maskine, hvor de forarbejdes.

Elektronikvirksomheden Christian Rousing A/S af 1984 i Ballerup.

I 1970'erne og 80'erne begynder industrien for alvor at anvende edb-udstyr i administrationen, på tegnestuer og til styring af arbejdsmaskiner. Apparaturet fremstilles på virksomheder, som kræver højt kvalificeret arbejdskraft både til konstruktion af maskinerne og til udarbejdelse af de programmer, som skal anvendes i dem. Virksomhederne placeres ofte i Københavns-området, så personalet kan være nær ved forskningsmiljøer, og i flotte bygninger af hensyn til en international kundekreds.

Industrialiseringens virkning på naturen er også et af 1970'ernes og 80'ernes store problemer. Det kan dreje sig om kraftig udnyttelse af knappe råstofressourcer f.eks. olie eller kul til energifremstilling. Et modtræk er forsøgene med anvendelse af vedvarende energi som f.eks. vindmøller. Det kan også dreje sig om forurening af naturen f.eks. atmosfæren og vandløb. Løsninger på sådanne problemer kan være kostbare for nogle virksomheder, men til gengæld indbringende for andre, nemlig dem, der fremstiller alternativt maskineri eller rensningsanlæg.

Danmarks forvandling til et moderne industriland fra omkring 1960 til og med 80'erne har bl.a. haft den synlige konsekvens, at den industrielle koncentration i København og i større provinsbyer er afløst af en spredning til forstæder og landdistrikter. Især er mange nye industrier oprettet i Jylland. Både med hensyn til transport og kommunikation er virksomhederne blevet mindre afhængige af bymiljøerne og kan derfor placeres i nær-

Bolighuset ILVA i Ishøj.

Detailhandelen med industrifremstillede forbrugsvarer er i høj grad blevet koncentreret i større centre uden for byerne. Her kan kunderne finde parkering, så de selv kan køre de varer hjem, som kan være i bil-erne.

heden af ledig arbejdskraft f.eks. fra det industrialiserede landbrug. Der er dog en tendens til, at højteknologiske virksomheder oprettes i Københavnsområdet af hensyn til den højtuddannede arbejdskraft.

I de gamle bycentre renoveres fabriksbygninger til andre formål og arbejderkvarterer til boliger for andre befolkningsgrupper som bistandsklienter, studerende og funktionærer. Nybyggeriet præges af en postmodernistisk stil som en reaktion mod 60'ernes og 70'ernes elementbyggeri. Industrivarerne sælges i discountbutikker og forbruget rettes mod sportsrekvisitter, edb-udstyr og elektroniske musik- og billedgengivere. Industri-samfundet skifter karakter og informationssamfundet står for døren.

Litteratur og film til undervisning i dansk industrihistorie

Til lærerens forberedelse

Bibliografi

Ud over de ofte fyldige litteraturhenvisninger og -lister i de neden for anførte værker, findes der en specialbibliografi, Per Boje: *Det industrielle miljø 1840-1940. Kilder og litteratur.* (Kbh. 1976).

Større fremstillinger

Hovedværket for tiden op til 1870 er *Industriens historie i Danmark I-III*. Udg. Axel Nielsen (Kbh. 1943/44). For tiden efter 1870 er et tematisk opbygget flerbindsværk under udgivelse på Odense Universitetsforlag. 1. bind, Hans Chr. Johansen: *Industriens vækst og vilkår 1870-1973* (Odense 1988).

De relevante afsnit i *Dansk Socialhistorie* bd. 5-7 (Kbh. 1980-82) af Vagn Dybdal, Svend Aage Hansen og Ingrid Henriksen kan give en oversigt over udviklingen.

Tidsskrifter

Erhvervshistorisk Årbog. Meddelelser fra Erhvervsarkivet (Århus 1948 ff.).

Fabrik og Bolig (København 1981 ff.).

Monografier

Der findes en meget omfattende litteratur, som behandler industriforhold i Danmark. Vær især opmærksom på:

Lokalhistorie

Særligt gode eksempler: Henning Bender: *Aalborgs industrielle udvikling fra 1735-1940*, Aalborgs historie bd. 4 (Aalborg 1987).

Hans Chr. Johansen, Per Boje og Anders Monrad Møller: *Fabrik og bolig. Det industrielle miljø i Odense 1840-1940* (Odense 1983).

Jørgen Burchardt: *Provinsindustri. Arbejdspladser på Fåborg-egnen de sidste 100 år* (Fåborg 1984).

Enkelte virksomheders, branches og organisationernes historie

Ofte udgivet som bøger eller hæfter i anledning af jubilæer. En stor samling jubilæumsskrifter findes på Erhvervsarkivet i Århus. Angående fagforeninger se Birthe Poppe: *Jubilæumsskrifter udgivet af fagforbund og fagforeninger* (1984).

Arbejderhistorie

Vær især opmærksom på skrifter udsendt af Selskabet til forskning i arbejderbevægelsens historie, og på de mange ofte lokalt udgivne arbejdererindringer.

Specialarbejderforbundet i Danmarks serie, Arbejdsmandens Historie, omfatter to bind af interesse. Jørgen Burchard: Fabrik (Kbh. 1982) og Viljen til forandring (red. Henning Grelle m.fl.) (Kbh. 1987).

Til eleverne

Bøger om længere perioder

Danmark i hundrede år 1-4 (Kbh. 1978-81).

1. Nils Holdgaard Sørensen: Liberalismens samfund 1870-1900.
2. samme: Partier og klasser 1900-1925.
3. Leif Nerlov: Krise og besættelse 1925-1950
4. Mette Kofoed Bjørnsen: Vækst på kredit 1950-1980.

Niels Holm Svendsen: Det danske samfund fra ca. 1800 til ca. 1980. Industrisamfundet. Liniehæfte i Gjellerups historiesystem. (Kbh. 1981).
De nye tider. Hvordan industrialiseringen forandrede vores dagligdag. En studiebog om de sidste 100 års historie. (Nationalmuseet 1979).
Peter Ussing Olsen: Fra landbrug til industri (Kbh. 1978).

Bøger om kortere perioder og særlige emner

Johan Andreas Bender og Knud Bisgaard Christiansen: Fra håndværk til industri. Kilder til belysning af de førindustrielle produktionsformer i Danmark (Industrirådet 1985).

Sten Nicolaisen: Dansk industri i 1800-tallet. Produktion og mennesker. Grundbog, lærervejledning og kildesamling (Industrirådet 1982-86).

Ole Hyltdoft, Helle Askgaard og Niels Finn Christiansen: Det industrielle Danmark 1840-1914 (historisk indledning og kilder) (1981).

Nils Aage Jensen: Jernbanen et led i udviklingen (Kbh. 1976).

Samme: Samlebåndet – på vej mod en ny verden (Kbh. 1979).

Karl-Johann Hemmersam og Jørgen Jørgensen: Fabrik og samfund i Danmark 1840-1900. Emnehæfte og lærerens bog. Gjellerups historiesystem (Kbh. 1983).

Børn på fabrik. Danmark 1870'erne (Dansk historielærerforening 1974)

Nils Holdgaard Sørensen: Danmark blev industriland (Kbh. 1975).

Palle Petersen: 50 år i jernet. Rapport fra en arbejdsplads (Kbh. 1978)

Svend Frøkjær-Jensen: Damp og jern. Danskernes virkelighed 1870-1914. (Kbh. 1978).

Bøger om teknologi og arbejdsforhold

Henrik Adrian og Henrik Toft Jensen: Arbejdsproces og teknologiudvikling (Samfundsfagsnyt 1985).

Göran Serin, Poul A. Hansen og Henrik Toft Jensen: Ny teknologi i industrien (GeoRuc 1987).

Jan Broch Nielsen: Mikroelektronik i Dansk industri (Industrirådet 1986).

Film om industriforhold

(Filmene handler mest om aktuelle forhold)

Akkord. SFC (Statens Filmcentral)

Arbejds miljøet i forandring – om ny teknologi og kemi. SFC

Beton og bolig. EFC (Erhvervenes Filmcenter)

Den sidste støbning – en film om jernstøbning på Sæby jernstøberi 1979. SFC

Grundfos – signalement af en dansk virksomhed og dens skaber. EFC

Helsingør Gasværk. SFC

Mølle og brødfabrik. SFC

Nibe vindmøller. SFC

Ny teknik – styring eller frigørelse. SFC

Stål-Glimt – en mand og hans værk. SFC

7 mill HK – en film om Burmeister og Wain. SFC

Vort Værk. SFC

Tæppet går for ny teknik. EFC

De anvendte billeder og filmoptagelser

Som omtalt i afsnittet "Hvordan filmen er lavet – og hvordan den kan bruges" s. 4, er de faste billeder i filmens første del og filmoptagelserne i den og de øvrige dele valgt, så de så vidt muligt gengiver en samtidig, fysisk virkelighed og har et handlingspræget indhold.

Det betyder omvendt, at billeder og film, som virker gennem abstraktioner og symboler, som er arrangerede – f.eks. portrætter, gruppebilleder og rekonstruktioner – og som behandler emner, der var historiske, da billederne blev lavet, så vidt muligt er undgået.

Et valg efter disse kriterier skal gøre filmens virkelighedsillusion så ægte som mulig, fremme tilskuernes forestilling om at være usynligt til stede i fortiden og i det hele taget give filmen en autentisk karakter.

Der findes næppe billeder og filmoptagelser, der helt lever op til kriterierne, men der er stor forskel på, hvor nær de kommer dem.

De genremalerier og tegninger fra forrige århundrede, der er anvendt i filmens første del, er lavet med eksisterende lokaliteter og personer som modeller og tilstræber at vise handlende mennesker, som man dengang kunne se dem. Det samme kan siges om xylografiene, der i reglen er lavet på grundlag af tegninger eller fotografier. De ældste fotografier af handlingssituationer har ofte karakter af tableauer, fordi de fotograferede mennesker måtte stå stille under den lange eksponeringstid, men allerede i 1890'erne kunne der tages snapshots.

Filmoptagelserne viser mennesker i bevægelse, film er levende billeder, men man må regne med en del tilrettelæggelse eller instruktion af handlingsscenerne ikke mindst i de ældre film. Optagelsesudstyr som kameraer og kunstige lyskilder var besværlige at arbejde med. Først i tiden efter den 2. verdenskrig bliver optageudstyret så handy, at filmscenerne bliver mere spontane, og ofte lavet med synkron lyd.

Alle de anvendte billeder og filmoptagelser bærer selvfølgelig de stilpræg, som var karakteristiske for deres tid og behandler emnerne i overensstemmelse med samtidige holdninger. Vi har søgt at bryde deres stilpræg ned, enten i trickbord eller i klipningen, for at give vores film et ensartet og tidssvarende præg. Vores tolkning af billedernes og optagelsernes indhold er ofte i modstrid med den oprindelige intention. Idyllen eller de pittoreske elementer i forrige århundredes genremaleri er her i filmen præsenteret som mere barsk virkelighed, og mange scener fra virksomhedsfilm, der oprindeligt er prestige-film, er udvalgt og tolket, så de fremhæver økonomiske eller sociale problemer.

Filmens første tre afsnit er udelukkende bygget op af billeder og film fra arkiver. Det var også tanken, at 4. del, som behandler 1980'erne med korte tilbageblik på 70'erne, skulle laves af allerede eksisterende optagelser. Men det viste sig, at videomediet er slået så kraftigt an i 1980'erne, at der ikke var filmdækning.

Derfor har vi selv måttet optage nogle scener til denne del.

Scenefortegnelser over anvendte billeder og filmoptagelser

Scenefortegnelserne oplyser om filmscenernes indhold, titel, ophav og arkivplacering.

Hvor der mangler oplysninger, har disse oplysninger ikke kunnet findes.

Scenefortegnelserne medtager ikke billeder i teaserne, de korte billedkavalkader før titelskiltene.

Efter scenefortegnelsen findes en liste over de arkiver, der refereres til.

Forkortelser:

eks. – eksteriør

int. – interiør

indst. – indstillinger

instr. – instruktør

DANMARKS INDUSTRIALISERING 1. DEL 1840-1914

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
1. Kornmarker med ko	Vognserup Boelsted J. Th. Lundbye, 1847	SMFK	16. Gade med kirke i baggrund	Marked i Viborg Martinus Rørbye, 1831	VS
2. Kostald, 2 indst.	Pigen bag koen synger J. Th. Lundbye, 1843	SMFK	17. Farver	En landsbyfarver Hans Smidth, slutn. af 1890'erne	KF
3. Gårdsplads	Livet i en sjællandsk bondegård P.J. Larsen, 1852	SMFK	18. Skomager	En skomager i sit køkken F. Vermehren, 1847	KF
4. Mand og pige i på værksted	Scene i et huggehus landet F. Vermehren, 1854	KF	19. Blikkenslager med kande	En blikkenslager i sit værksted L.A. Ring, 1887	KF
5. Bonde pløjer	I oktober. Pløjescene Fr. Henningsen, 1880	KF	20. København set	Prospekt af København, set udefra fra Valby bakke Nordal Grove, 1853	KB
6. Bonde sår	En sædemand F. Vermehren, 1859	SMFK	21. Hestevogne ved byport	Acciseundersøgelse i Ravelinen P. Klæstrup, ca. 1850 Bogen "Det forsvundne København"	
7. Marker med by i baggrunden	Maribos østlige udkant F. Schultz, ca. 1860	LF	22. Torv med procession, 2 indst.	Et laug flytter skilt P. Klæstrup, ca. 1877 "Det forsvundne København"	
8. Kvinde hænger vaske-tøj op	En gyde i en landsby F. Vermehren, 1849	ÅK	23. Kobbersmede i arbejde på gaden	P. Klæstrup, ca. 1850 "Det forsvundne København"	
9. Gammel kone og pige i stue	Huslig syssel i fattig bondestue F. Vermehren, 1859	SMFK	24. Kobbersmede-værksted	Et kobbersmedeværksted P. Klæstrup, ca. 1850 "Det forsvundne København"	
10. Mand fletter kurve	En husmand, der fletter kurve N.P. Mols, 1883	KF	25. Nålsmager	Skydeskive, 1836	NM 3
11. Mand fletter kurve	To gamle Viggo Johansen, 1879	KF	26. Litografisk værksted	Skydeskive, 1851	KB
12. Kvinde ved væv	En kone ved sin væv Hans Smidth, ca. 1870	KF	27. Apotek	Hjorte Apotek i København Skydeskive, 1863	KB
13. Træskomager	En træskomager Hans Smidth, ca. 1883	KF	28. Banegård	Københavns første banegård, 1847	DSB 1
14. Tømrerværksted, 2 indst.	Landsbytømrerens værksted Chr. Dalsgaard, 1855	Hi			
15. Smede, 2 indst.	En landsbysmedje Edm. Petersen	NM 3			

1. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
29. Butik	Møbelstoflageret i Københav- n, Magasin 1875 Illustreret Tidende, 1875/76		54. Folk med flyttelæs	En flyttedag i København III. Tid. 1861/62	
30. Industriudstilling	Industri- og udstillings- bygning i København E. Bærentzen, 1852	KB	55. Folk foran lotteri- kontoret, 2 indst.	Uden for lotterikollek- tionen i Grønnegade R. Neumann III. Tid. 1861/62	
31. Fårehyrde strikker	En jydsk fårehyrde på heden F. Vermehren, 1855	SMFK	56. Inden for i lotteri- kontoret	Hos en lotterihøker Chr. Deichmann III. Tid. 1867/68	
32. Kvinde karter uld	En kone som karter uld H. Siegmundfeldt, 1860	KF	57. Adressekontor, mand læser avis	En vintermorgen på adresse- kontoret Chr. Deichmann III. Tid. 1866/67	
33. Kvinde bag rok	En fattig bondestue ved middagstid F. Vermehren, 1864	KF	58. Københavns volde falder, 2 indst.	Udsigt fra Nørrevold over en del af fæstningsterre- nets placering B. Olsen III. Tid. 1872/73	
34. Kvinde spinder uld	Bette Karen ved sin rok Th. Rosted, 1863	NM 3	59. Skibe i kanal, foran fabrik	Baumgarten og Burmeisters maskinfabrik på Christianshavn Reklamekort 1860	B&W
35. Kvinde strikker	Gammel kone, der strikker ved alkoven, Hans Smidth	KF	60. Dampmaskine (film)	"Carlsberg" instr. Gunnar Wangel, ca. 1950	Ca
36. Hosebindere ved bord	E bindstouw Hans Smidth, 1898	KF	61. Jernstøbning i gård	De Smidtske Jern- støberier V. Pacht, 1871	Aah
37. Landskab med køretøj	Sunds Mølle ved Herning Hans Smidth, 1890'erne	Hi	62. Jernstøbning inden- dørs	Skydeskive, 1845	KB
38. Vandhjul (film)	"Randers By og Omegn" instr. Poul Eiby Nordisk Films Kompagni (NFK), 1941	SFC	63. Jernstøberi - kakkelovne	Skydeskive, 1867	KB
39. Spinderi (film)	"Rebstrup Uldspinderi", 1963	NM 13	64. Skibe i fjord	Aalborg i 1850'erne J.C. Bruun	Aal
40. Tre smede ved am- bolt, 2 indst.	Smedjen i Hornbæk P.S. Krøyer, 1875	Hi	65. Havn med skibe	Københavns havn III. Tid. 1865/66	
41. To smede ved esse	Hammermøllen i Hellebæk Const. Hansen, 1860	KF	66. Skibsværft, 2 indst.	Værftet på Engelskmandens Plads Carl Baagøe III. Tid. 1865/66	
42. Hammerværk (film)	"Det arbejdende Dan- mark" instr. Poul Eiby, 1933	Erh.	67. Smede hamrer plader ud, 3 indst.	Bøjning af panserplader på Orlogsværftet L. Tuxen III. Tid. 1877/78	
43. Vandhjul (film)	Samme som 38		68. Hjuldampen "Iris"	Hjuldampen "Iris" 1848	Aal
44. Gammelt hus med vandhjul	Silkeborg gamle vandmølle G.E. Liebert, 1851	DfP	69. By med havn, 2 indst.	Udsigt over en købstad P. Tom-Petersen Det Nordiske Forlags Anskuelsesbilleder (1902-04)	
45. Pram på å	Pramme på Gudenåen neden for Silkeborg Hans Smidth, ca. 1880	SL	70. Mennesker på bro, kigger ned på tog	Københavns Frihavn	
46. Pramme på å (film)	Samme som 38		71. Lokomotiv	Tog på Vestbanen ved Roskilde Karl Sedivy, 1888	DSB
47. Pramme ved fabrik, 2 indst.	Silkeborg Papirfabrik Ludvig Ibsen, ca. 1860 III. Tid. 1864/65		72. Mennesker i togkupé	Fra en tredje klasses Kupé Hans Smidth, 1887	SMFK
48. Fabrik på landet, med arbejderboliger	Brede klædefabrik, 1849	LTB	73. Togvogn på færgedæk	På dækket Karl Sedivy, 1882 III. Tid. 1882/83	
49. Selskab i et lysthus	Et selskab Fl. Storch, ca. 1860	NM 3	74. Færge i rum sø	Dampfærge Korsør Karl Sedivy III. Tid. 1882/83	
50. Aftenselskab, 2 indst.	En Cotillon Edv. Lehmann, 1853	KF	75. Lokomotiv	Samme som 71	
51. Sparekasselokale	Det daglige forretnings- lokale i Sparekassen for København og Omegn III. Tid. 1869/70				
52. Børssalen	Børssalen i København III. Tid. 1859/60				
53. Vue over hustage	Litografi med vue over Københavns tage og Christiansborg H.G.F. Holm, 1848	DKB			

1. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
76. Familie og ridende betjent	Indflytning til Køben- havn E. Henningsen, 1887	AM	102. Dampmaskiner	— do —	
77. Murere på stillads	Bygningshåndvær- kerne i Århus Th. S. Hermansen, ca. 1900	ÅL	103. Dampmaskiner, tæt på	— do —	
78. Murere med sten på ryggen	Teglværksarbejdere Jul. Folkmann, ca. 1905	Mø	104. Mænd omkring dampmaskine	S. Frich's efterflg. Montageværksted, ca. 1890	ÅL
79. Tømrerværksted	Tømrere, 1908	ABA	105. Arbejdere i fabriks- gård, jernbane- skinner i forgrunden	S. Frich's fabrikker, ca. 1906	Erh.
80. Arbejderboliger - børn	Ragnagade John Erichsen: "Et andet København", 1978		106. Mænd i støberi	S. Frich's fabrikker Interiør fra støberi, ca. 1904	Erh.
81. Teglværksarbejdere - opstilling	Teglværksarbejdere Aarup Teglværk, 1893	ABA	107. Mænd valser jern- plade	S. Frich's fabrikker Interiør fra værksted, ca. 1904	Erh.
82. Teglværksarbejdere - interiør	Teglværksarbejdere ca. 1890	ABA	108. Mænd foran lokomo- tiv	S. Frich's fabrikker Montageværksted, 1914	Erh.
83. Teglværk, mand og dreng	Teglværksarbejdere	ABA	109. Kontor, kvinder ved pulte	Fåborg vegetabil marga- rinefabrik, ca. 1910	FB
84. Teglværksarbejdere med trillebøre mursten	Teglværksarbejdere Ballerup Teglværk, 1913	ABA	110. Kontor, kvinde skri- ver på maskine	P. Ph. Stuhr Karner, 1910	Aal
85. Hestevogne foran mejeri	Smidstrup mejeri, Vejle, ca. 1909	NM 3	111. Kontor, mand skri- ver på maskine	Handel og kontor	ABA
86. Mejeri (film)	"Moderne mejeridrift Trifolium", NFK, 1912	NF	112. Tegnestue, 2 indst.	Silkeborg Maskinfabrik Tegnestuen, ca. 1910	SL
87. Hestevogn med mælkejunger foran fabrik	Frederiksberg Metal- varefabrik Jubilæumsskrift 1898-1908	SÅ	113. Ingeniørelver i klasseværelse	Polyteknisk Lærestanstalt	DTB
88. En mælkejunge laves (film)	"En spands tilblivel- ses- historie" Glud og Marstrand NFK, 1917	NF	114. Fysikforsøg i klasseværelse	— do —	
89. Mælkejunger i op- stilling (film)	— do —		115. Elever ved lange pulte	— do —	
90. Maskinværksted, mænd ved dreje- bænke	Hillerød Jernstøberi III. katalog over land- brugsmaskiner „ fra Hillerød Jernstøberi og Maskinfabrik, 1902	DVJ	116. Drejerværksted	A/S Nielsen og Winther Jubilæumsskrift 1867-1917	IR
91. Jernstøberi, mænd ved støbeforme	— do —		117. Maskiner i lang række, mænd ved drejebænke	Montering af forklæder til drejebænke. Samme som 116	IR
92. Maskinværksted, mænd ved hørive	— do —		118. Mange små enkelt- stående drejebænke	Montering af mellem- store drejebænke. Samme som 116	IR
93. Landbrugsmaskiner på godsbanepads	Buchaves Maskin- handel, 1912	SL	119. Drejebænke i lang række	Montering af mindre drejebænke Samme som 116	IR
94. Bonde river hø	Filmrevyen Danmark 1917-18 NFK	NF	120. Gasbeholder, byg- ninger, vej i for- grund	Odense Gasværk Jul. Folkmann, 1899	Mø
95. Vue over udstillings- bygning	Den nordiske Land- brugs, Industri- og Kunstudstilling, Juncker Jensen, 1888	DTH	121. Gasværk, eks., gårds- plads med hestevogn og kulbunke	— do —	
96. Udstillingshal	— do —		122. Kul hældes i trakt- lignende maskine	— do —	
97. Udstillinger af tegl- produkter	— do —		123. Mænd skovler kul	— do —	
98. Udstilling af kor- setter	— do —		124. Mænd ved retortovn	Vejle Gasværk, ca. 1900	VB
99. Udstilling af triko- tage fra Dollerup Mølle	— do —		125. Retortovn	Samme som 124, ca. 1909	VB
100. Flaskeslot, Svanholm	— do —		126. Mand åbner (film) retortovn	"Gasværket" instr. Arne Laugsand Teknisk Film Compagni, 1944	SFC
101. Tårn af stegepander	— do —		127. Mand ved el-tavle	Fåborg el-værk, 1910	FB

1. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
128. Lille el-værk (film)	"Bestyrerforeningen for land-elværkerne på Fyn" Orion Film, 1953	Orion	152. Fire mænd holder møde	Dessau m.fl. G. Seligmann, 1898	Tu
129. Stort el-værk (film)	"En tur gennem Østre elektricitetsværk" Filmugerevyen Danmark NFK, 1917-18	NF	153. Mænd læser avis i stort rum	Industrklubben, Sundberg, 1893	IR
130. Sporvogn (film)	"Staden København" instr. Ing. Boisen Minerva Film A/S, 1943	DDF	154. Stor flok arbejdere samlet i gård	Beklædningsarbejdere. De Forenede Tekstilfabrikker i Ålborg, 1900	ABA
131. Foran porten til Thrige	Indgang til Th. B. Thriges værksted og kontor, ca. 1895	EM	155. Stor fyrkedel	Fyrrummet Dansk Gardin- og Tekstilfabrik, ca. 1900	Erh.
132. Elektromotorværksted	C. Martens Mekanisk Etablissement, ca. 1900	EM	157. Kartemaskine	Karteriet Volkerts Fabrikker, 1907	KL
133. Samme	— do —		158. Spindesal	Brandts Klædefabrik Jul. Folkmann, begyndelsen af 1900-tallet	Mø
134. Kvinde ved strygerulle, 2 indst.	Vaskeriet Dania, Odense	EM	159. Stor garnmaskine	Wessel og Vets væverier, ca. 1916	Ma
135. Skomagerværksted	Skomager Schrøder, Odense 1911	EM	160. Spølemaskine – kvinder omkring	Spølesal De forenede Tekstilfabrikker i Ålborg	Aal
136. Snedkerværksted	Snedkeriet hos Thrige, 1911	TT	161. Kædeskæreri – store spoler	Kædeskæreri i Crome og Goldschmidts Fabrikker i Horsens 1885 Jubileumsskrift	ABA
137. Mennesker læser avisopslag	Tidlig morgen i Adresse avisens gård E. Henningsen, 1881	KF	162. Vævesal – kvinde mellem 2 væve	Samme som 159	
138. Mennesker i lokale	Pantelånerkontor E. Henningsen, 1893	SMFK	163. Vævesal – mand mellem 2 væve	Beklædningsarbejder i Crome og Goldschmidts fabrikker Horsens, ca. 1910	ABA
139. Familie med flytte-læs foran hus	Sat ud E. Henningsen, 1892	SMFK	164. Stofbutik, 2 indst.	Crome og Goldschmidt, 1901	KB
140. Mand taler med betjent	— do —		165. Syersker ved syborde	Wessel og Vets systue, ca. 1916	Ma
141. Mænd og betjente – opløb	Strejkende arbejdere E. Henningsen, 1906	KF	166. Syersker ved syborde	Systue i stormagasin, ca. 1916	NM 3
142. Mænd omkring bord – en læser avis	Et besøg L.A. Ring, 1885	SMFK	167. Kjolebutik	P.E. Rasmussen Konfektion og Kjolestoffer, 1907	Mø
143. Demonstrations-optog i udkant af by., 2 indst.	Afholdsdemonstration Hendrik Pontoppidansgade Århus, ca. 1900	ÅL	168. Partivarebutik	Partivarebutik, ca. 1910	KB
144. Kvinder forsamlet i sal	Syersker holder møde i Rømersgade, 1899	AM	169. Gade i landsby kvinde med barnevogn	Jensen og Stamples fabrik Hammerum by, omkring 1890	HM
145. Mænd i skov	Fra Lock-ouden. Arbejds-mændenes Forbunds skovtur til Ulvedalene, 17. juli 1899	ABA	170. Gammel mand ved håndstrikkemaskine	Beklædningsarbejder i Tommerup, 1910	ABA
146. Mænd ved fæstekontor	Skiftedag, 1912	KB	171. Kvinde ved håndstrikkemaskine	Strikkeriet hos Truel-sen, ca. 1914	HM
147. Mænd forsamlet (film)	"Skiftedag ved fæstekontoret 1. november 1917" Filmrevyen Danmark 1917-18, NFK	NF	172. Håndstrikkemaskine (film)	"En moderne Trikotage-fabrik" Henriques og Løvigren NFK, 1917	NF
148. Kvinder på arbejds-anvisningskontor	Kommunalt arbejdsan-søgningskontor, Nørrebro, ca. 1914	KB	173. Lokale i tobaks-fabrik, børn	Cigarmagerværkstedet hos C.W. Obel, ca. 1900	Aal
149. Kvindelige arbejdere i demonstration, 2 indst.	Kvindelig bryggeriar-bejderforbund, ca. 1915	KB	174. Fire mænd ruller cigarer	Cigarmagere hos C.W. Obel, ca. 1900	Aal
150. Demonstrationsoptog	Demonstration 1908	KB	175. Håndrulning af cigarer (film)	"Produktion af Tobaks-varer", 1958	SFC
151. Demonstration (film)	"Majdemonstration i Slagelse" Elfelt, 1906	DR	176. Frokoststue	Tobaksarbejdere form. Alex Rasmussen Tobaksfabrik, ca. 1905	ABA

1. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
177. Mand og kone i stue	Tobaksarbejdere Hjemmerulning af cigarer, 1908	ABA	201. Kvinder ved papir-sorterbord	Sortørsalen på Magle Mølle Papirfabrik, Næstved, ca. 1909	NM 3
178. Kvinder med viklebrædder	Tobaksarbejdere i Kroghs cigarfabrik, Viborg, 1906	ABA	202. Mænd i hattemager-værksted	Hattemagerværksted på Aalborg Straa- og Filt-hatfabrik, 1908	Aal
179. Tre kvinder ved cigaretmaskiner	C.W. Obels cigarfabrik, ca. 1910	Aal	203. Kvinder syr hatte på maskiner	Systuen. Samme som 202	Aal
180. Kvinder (siddende), pakker cigaretter	— do —		204. Damer syr hatte (film)	"Magasinet Datter" (Wessel og Vett, Magasin du Nord), NFK, 1918	TFC
181. Fire kvinder (set bagfra), pakker cigaretter	— do —		205. Kvinder ved sybord, syr hatte	Systue for stråhatte. Samme som 202	Aal
182. Tobaksbutik	Hirschsprung og Sønners butik i Gråbrødrehus i Odense, 1907 Reklameskrift	Mø	206. Kvinder ved bord med hatte	Hattelager. Samme som 202	Aal
183. Bryggerigård – tønde – hestevogne (film)	"Ceres" Elfelt, ca. 1912	DR	207. Mænd og kvinder i butik	Kontor. Samme som 202	Aal
184. Maltloft (film)	"Rationalisering på Tuborg" instr. Poul Eibye, form. sidst i 20'erne	DDF	208. Emaljeverebutik	Isenkrammer, ca. 1920	DKB
185. Bryggerum, mand i hvidt tøj (film)	"Carlsberg" Elfelt, ca. 1912	DR	209. Fremstilling af vandfad (film)	"Hvorledes et vandstel bliver til" Glud og Marstrand NFK, 1917	NF
186. Kvinder tager flasker op af kasser (film)	Samme som 184		DANMARKS INDUSTRIALISERING 2. DEL 1914-1939		
187. Vue over tappehal	Ny tappehal på Carls-berg, ca. 1910	Ca	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
188. Tappehal, pakning ved rullebord	— do —		1. Havn, 3 indst.	"Københavns Havn" Nordisk Films Kompagni, (NFK), ca. 1912	NF
189. Mand i laboratorium	Emil Chr. Hansen og laboratorieknægten, Otto Haslund, 1897	Ca	2. Soldater marcherer, 2 indst.	"Garden flytter fra Værloselejen ind til København" Filmugerevyen Danmark 1917-18, NFK	NF
190. Arbejdere samlet foran lille kork-fabrik	Ringe Korkvarefabrik, ca. 1910	RL	3. Skib losses	"Fionia lossers The og Ris". Samme som 2	NF
191. Mand og kvinde i kontor	— do —		4. Mennesker på gade-hjørne	"Flæskepolonaise", Samme som 2	NF
192. Mand på knæ foran stol	— do —		5. Skib losses, 2 indst.	"Fionia lossers The og Ris". Samme som 2	NF
193. Fire kvinder med kurve	— do —		6. Mand arresteres på landgang	"En moderne tragedie". Samme som 2	NF
194. Mænd i fabriks-lokale, remtrukne maskiner	— do —		7. Mand undersøges af toldbetjente	— do —	
195. Ovn i lille rum	— do —		8. Port mod gade	"Jørgen Scherbecks Papirfabrik", 1925	DR
196. Brandbiler rykker ud (film)	"Købestævne Fredericia" NFK, ca. 1922	NF	9. Mænd ved lille kartonmaskine	— do —	
197. Brand slukkes (film)	"Branden i Ballins skotøjsfabrik, NFK, ca. 1920	NF	10. Lille strikke-maskine	"En moderne Trikotage-fabrik" (Henriques og Løvigren) NFK, 1917	NF
198. Kvinde skærer klude	Maren ordner nyhjørner Silkeborg Papirfabrik	SL	11. Metalkande skæres ud	"Hvorledes et vandstel bliver til" (Glud og Marstrand) NFK, 1917	NF
199. Stor kraftmaskine	Kraftmaskinen på Silkeborg Papirfabrik, ca. 1900	DfP	12. Kvinde emaljerer kande	— do —	
200. Mænd ved stor papirmaskine	Papirmaskinen på Silkeborg papirfabrik, ca. 1895	DfP	13. Kvinde ved stor symaskine	"En moderne skotøjs-fabrik" (Hertz), NFK, 1916	NF

2. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
14. Roterende udstansningsmaskine	"Hvorledes en blikdåse bliver til" (Beauvais), NFK, 1918	NF	40. Mand ved maskine, der slår søm i sko	— do —	
15. Maskine sætter låg på dåser	— do —		41. Fabrikshal. I forgrund mand og kvinde ved remtrukne maskiner	— do —	
16. Metallåg stanses ud	— do —		42. Mand ved maskine, der former skosål	— do —	
17. Mand kører med store kasser	Samme som 8		43. Kvinder pudser sko	— do —	
18. Gammel bil ud af gård	— do —		44. Vogne med træsko trækkes på skinner	"Træskofabrikation" NFK, 1916	NF
19. Folk ved Børsen	"Børsen" Filmugerevyen Danmark 1917-18, NFK	NF	45. Træ saves på båndsav	— do —	
20. Børsen (maleri)	Børsen P.S. Krøyer, ca. 1900 Foto Jonathan Roberts	DDH	46. Træskodrejebænk	— do —	
21. Børsen (tegning)	Børsbilledet Alfred Schmidt, Blæksprutten, 1915 Foto Morgen Aagaard	DLH	47. Træskoudhuler	— do —	
22. Kvinde ser på gulvtæpper	"Magasinets Datter" (Wessel og Vett, Magasin du Nord), NFK, 1918	TFC	48. Mand skærer træsko til med båndkniv	— do —	
23. Mannequinopvisning	— do —		49. Mand ved stort bord fyldt med træsko	— do —	
24. Piger laver konfekt	"Moderne konfektfabrikation" (Globus), NFK, 1917	NF	50. Gummistøvler på transportbånd	"Det arbejdende Danmark" instr. Poul Eibye, 1933	Erh.
25. Mand ved slibemaskine	Samme som 13		51. Mand med maske	"Schønning og Arvé" NFK, ca. 1918	NF
26. Menneskemængde ved Børnenes Kontor	"Børnenes Kontor" NFK, ca. 1912	NF	52. Fabrikshal med svinghjul	— do —	
27. Mand deler sedler ud	— do —	NF	53. Mand ved valse	— do —	
28. Bord med flæskesider	— do —		54. Kvinde ved bord	— do —	
29. Stor demonstration, 2 indst.	"De arbejdsløses demonstration den 29.1.1918 på Grønttorvet", Filmugerevyen Danmark 1917-18, NFK	NF	55. Fabrikshal med kvinder	— do —	
30. Kvinder og børn løber	"Folkets ven" NFK, 1918	NF	56. Kvinder ved hjul, 3 indst.	— do —	
31. Mænd skyder	— do —		57. Hjul på slidske	— do —	
32. Gade med uro og skyderi	— do —		58. Mand åbner ovn	— do —	
33. Bønfaldende mænd og kvinder	— do —		59. Gade med biler	"Købestævne Fredericia" NFK, midt i 20'erne	NF
34. To mænd hiver skind op af kar	"Hertz' fabrik" (Hertz Garveri), NFK, 1916	NF	60. Udstillingshal, 3 indst.	— do —	
35. Mand skraber hår af skind	— do —		61. Udstillingsgæster i det fri	— do —	
36. Mand ved maskine, der ruller skind	— do —		62. Sø	"Gudenåens Kraftstation" NFK, 1921	NM 13
37. Mand skærer skind efter skabelon	"En moderne skotøjsfabrik" (Hertz), NFK, 1916	NF	63. Kraftstation ved å	— do —	
38. Lang række af kvinder ved sybord	— do —		64. Stigbord	— do —	
39. Kvinder ved symaskiner	— do —		65. To mænd vender sig om	— do —	
			66. Fossende vand	— do —	
			67. Interiør fra kraftstation	— do —	
			68. El-master i landskab	— do —	
			69. Lastbil ud af port	"Jørgen Scherbecks Papirfabrik", 1925	DR
			70. Kvinde skovler kakaobønner	"Moderne Chokoladefabrikation" (Globus), NFK, 1917	NF

2. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
71. Kvinde ved transportbånd	— do —		101. Arbejdsanvisningskontor, int.	— do —	
72. Mand med stor rund metalbeholder	— do —		102. Arbejdsanvisningskontor, eks.	— do —	
73. Mand mellem roterende hjul	— do —		103. Kaffebær, 3 indst.	— do —	
74. Mand ved presse	— do —		104. Demonstration politi, 5 indst.	"Arbejdsløses cykeltog fra Esbjerg til København", Dansk Film Compagnis Ugerevy nr. 10, 1936	DR
75. Chokolademaskine, 3 indst.	— do —		105. Kvinde med maske, 3 indst.	"Nye danske Produktioner", 1937	Erh.
76. Bolchermasse æltes på krog	"Moderne Konfektfabrikation" (Globus), NFK, 1917	NF	106. Kvinde pudrer sig	— do —	
77. Bolchermasse æltes på maskine	— do —		107. Grammofonplade, 2 indst.	— do —	
78. Bismarcksklumper	— do —		108. Tøjhunde, 3 indst.	— do —	
79. Kontor, 3 indst.	Samme som 69		109. Fjerbolde, 2 indst.	— do —	
80. Chefkontor	— do —		110. Neonrør, 3 indst.	— do —	
81. Biler kører ind i gård	— do —		111. Gadebillede, nat	Samme som 90	
82. Lastbil kører ind i gård	"Arbejdernes Fællesbageri i Horsens", 1926	AHI	112. Børn på strand, 2 indst.	"Das Soziale Gesicht Dänemarks" instr. Ingolf Boisen Minerva Film A/S, 1942	SFC
83. Melloft	— do —		113. Cyklende	— do —	
84. Bageri, 4 indst.	— do —		114. Gæs	Samme som 105	
85. Fyrrum	— do —		115. Kvinder plukker gæs, 2 indst.	— do —	
86. Dampende rugbrød	— do —		116. Høns i bur, 2 indst.	— do —	
87. Biler i gård, 2 indst.	— do —		117. Kvinder med slagtede kyllinger, 2 indst.	— do —	
88. Kornhøst, selvbinder, 4 indst.	"Markernes grøde" instr. Søren Melson og H. Hasselback og M. Skot Hansen, NFK 1942	SFC	118. Æbler forarbejdes, 4 indst.	— do —	
89. Bonde pløjer	— do —		119. Stor silobygning	"Århus Olie" midt i 30'erne	ÅO
90. Pengesedler	"Storbyens blændværk" instr. P. Ankjær og O. Smith, Bach og Kirk, 1939	DDF	120. Skib bugseres	— do —	
91. Mænd på trappe tager afsked	— do —		121. Skib losses, cobra, 3 indst.	— do —	
92. Mand ud gennem port	— do —		122. Fabriksfløjte	— do —	
93. Mand hen ad landevej, 5 indst.	— do —		123. Mænd stempler ind	— do —	
94. Mand ved opslags-tavle	— do —		124. Biler ind i gård	— do —	
95. Folk på gade kigger op, 2 indst.	"Kommunist sætter rødt flag i Rådhusets vejrhane" Dansk Film Compagnis Ugerevy 29, 1937	DR	125. Transportbånd, stengang, presser og rør	— do —	
96. Mand i toppen af tårn	— do —		126. Tønder på togvogn	— do —	
97. Mænd på bæk	Samme som 90		127. Tog kører	— do —	
98. Mand kigger ud af vindue	— do —		128. Stillads med lift	"Mænd og maskiner" NFK 1942	SFC
99. Baggård	— do —		129. Roterende cementovn	"Cement" 1931-33 (Dansk Andels Cementfabrik)	DDF
100. Arbejdsanvisningskontor, eks., 2 indst.	— do —		130. Skib losses	— do —	
			131. Tipvogne med kul	— do —	
			132. Dampmaskine, 4 indst.	"Carlsberg" instr. Gunnar Wangel, ca. 1950	Ca

2. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
133. Mænd i lergrav, 2 indst.	Samme som 129		161. Skibsværft, skibsskrog	Samme som 148	
134. Kalkbrud, 4 indst.	— do —		162. Værftsarbejdere kommer gående, 2 indst.	— do —	
135. Roterende cementovn	— do —		163. Tegnestue bemandede	— do —	
136. Mand pakker cement	— do —		164. Vue over stor maskinhal	— do —	
137. Tønder på vogne, 2 indst.	— do —		165. Stor skibsmotor, 2 indst.	— do —	
138. Mænd i kantine	— do —		166. Kran	— do —	
139. Mænd drikker øl	"Lillebæltbroen", først i 30'erne	MT	167. Mand i kran SFC	— do —	
140. Mænd går	— do —		168. Mænd på bræt, svæver gennem luften	"Mænd og maskiner" instr. Ole Berggren NFK, 1942	SFC
141. Mænd sejler under bro	— do —		169. Mænd kommer gående eks. 2 indst.	Samme som 148	
142. Brobygning, 4 indst.	— do —		170. Mænd op ad trappe	— do —	
143. Mænd laver jerndragere, eks., 5 indst.	— do —		171. Jernitter i gløder, 5 indst.	— do —	
144. Tog over bro, 4 indst.	"Her er banerne" instr. Th. Christensen NFK, 1948	DDF	172. Mand i "mast"	— do —	
145. Fabrikshal, int., 2 indst.	"Det arbejdende Danmark" instr. Poul Eibye, 1933	Erh.	173. Mand maler skib	— do —	
146. Rangértog, 3 indst.	— do —		174. Trosser i spil, 2 indst.	— do —	
147. Trafik, sporvogne, biler og cykler, 2 indst.	Samme som 112		175. Skib i vandet, 3 indst.	— do —	
148. Bilmotorer	"7 mill. hestekræfter" instr. Th. Christensen Minerva Film A/S, 1943	SFC	176. Lønningskontor	"Titan", 1937	DR
149. Bilkarosserier, 2 indst.	"Herningfilmen 2, 3 og 4" instr. Børge Stü, 1939-40	HL	177. Lønudbetaling, 3 indst.	"Radiatorfabrikken Danar" instr. Mads Overby, 1936	KR
150. Rutebilholdeplads	"Randers By og Omegn" instr. Poul Eibye NFK, 1941	SFC	178. Mænd i baderum, 2 indst.	Samme som 112	
151. Motorcykel, 5 indst.	"Nimbus, Danmarks motorcykel", midt i 30'erne	DDF	179. Fyraften, 3 indst.	— do —	
152. Teknisk skole, 3 indst.	Samme som 112		180. Kolonihaveflag	Samme som 90	
153. Teknologisk Institut, 4 indst.	— do —		181. Mennesker går ind i bygning	"Løvens Kemiske Fabrik", ca. 1935	DDF
154. Skibsskorsten, skib, 2 indst.	"Radiatorfabrikken Danar" instr. Mads Overby, 1936	KR	182. Kittelklædte kvinder ned ad trappe, 4 indst.	— do —	
155. Smedje, 6 indst.	Samme som 149		183. Kaniner, 4 indst.	— do —	
156. By, hvid 2-etagers bygning	"Industrier i Fåborg og Omegn", 1939	FB	184. Laboratorium, 2 indst.	"Løvens Kemiske Fabrik", ca. 1935	DDF
157. Gårdinteriør	— do —		185. Kalvemaver	"Rennet" (Chr. Hansens Laboratorium), 1936-38	Erh.
158. Smedje, støbning, 3 indst.	— do —		186. Mand og kvinde ved raspemaskine	— do —	
159. Svinghjul, 4 indst.	— do —		187. Kvinder strør raspede kalvemaver ud	— do —	
160. Spil hejse op, 2 indst.	— do —		188. Kvinder ruller raspede kalvemaver, 2 indst.	— do —	
			189. Kvinder hopper ned i silo	— do —	

2. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
190. Stort kar med væske	— do —		11. Vogn tippes	— do —	
191. Tabletmaskine, 2 indst.	— do —		12. Tørv æltes i maskine, 3 indst.	— do —	
192. Murer bærer sten, 2 indst.	Samme som 90		13. Hest gennem våde tørv, 2 indst.	— do —	
193. Murere murer	— do —		14. Tørv rejses	— do —	
194. Gulvbræddefabrik, 4 indst.	Samme som 105		15. Tørv læsses	— do —	
195. Kvinder med store plader	— do —		16. Mænd stabler tørv	"Tørv på Tuborg" beg. af 40'erne	DDF
196. Plader ind i presse, 2 indst.	— do —		17. Hestekøretøj i brunkulsleje	"Brunkulslejerne i Søby" UFA, Dansk Film Avis, beg. af 1940'erne	NM 13
197. Træ kværnes	— do —		18. Mænd i brunkulsleje	— do —	
198. Stort kar, 2 indst.	— do —		19. Mænd i brunkulsleje	— do —	
199. Presse - damp	— do —		20. Tipvognstog	— do —	
200. Mænd med masonitplade	— do —		21. Brunkul læsses op i togvogn	— do —	
201. Støberi, 2 indst.	"Det arbejdende Danmark" instr. Poul Eibye, 1933	Erh.	22. Tog kører	— do —	
202. Badekar emaljeres, 2 indst.	— do —		23. Grab hejser brunkul op af skib, 3 indst.	Samme som 16	
203. Radiator svejses, 3 indst.	"Radiatorfabrikken Danar" instr. Mads Overby, 1936	KR	24. Skorsten	"Mænd og Maskiner" instr. Ole Berggren NFK, 1942	SFC
204. Radiator på lastbil	— do —		25. Automatisk sav	— do —	
205. Lastbil kører	— do —		26. Lokale i maskinfabrik	— do —	
206. Børn leger ved rækkehuse	Samme som 112		27. Mand kommer ud af dør, 3 indst.	"Jørgensen får arbejde" instr. Karl Roos ASA, 1942	SFC
DANMARKS INDUSTRIALISERING 3. DEL 1939-1980					
Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
1. Børsen, eks.	"Das Soziale Gesicht Dänemarks" instr. Ingolf Boisen Minerva Film A/S, 1942	SFC	28. Mænd ryster på hovederne, 4 indst.	"Dansk Initiativ" instr. Erik Elias, 1943	Erh.
2. Havn	— do —		29. Kvinde tager tøj op af skuffe	"Gå hjem og ryd op" instr. Tove Hebe Minerva Film A/S, 1943	SFC
3. Lossegrav sænkes ned	— do —		30. Kvinde med klude, 3 indst.	— do —	
4. Mand med sæk	— do —		31. Kvinde løfter uld op på transportbånd	— do —	
5. Kran	— do —		32. Fiskekoner ved Gl. Strand, 3 indst.	Samme som 28	
6. Skibstævne	— do —		33. Kvinder med rødspætteskind ved runde borde, 3 indst.	— do —	
7. Skibe i havn	"Dansk Initiativ" instr. Erik Elias, 1943	Erh.	34. Stor tønde tømmes	— do —	
8. Soldater går ombord i skib, 3 indst.	"Glimt af Storebælt under besættelsen", 1945	DSB	35. Rødspætteskind sættes på bræt, 2 indst.	— do —	
9. Dampstog, 2 indst.	"Her er Banerne" instr. Th. Christensen Nordisk Films Kompagni A/S (NFK), 1948	DDF	36. El-pærer, 6 indst.	"Spild er penge" instr. Ole Palsbo Dansk Film Compagni, 1942	SFC
10. Tipvognstog	"Brændsel fra danske moser" instr. C.H. Helm Urania Film, 1941	SFC	37. Sabotagebrande, 3 indst.	"København under besættelsen", Minerva Film A/S, 1945	DR
			38. Menneskemængde på gade, lirekassemand, 2 indst.	"Det gælder din frihed" instr. Th. Christensen Minerva Film A/S, 1946	SFC

3. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
39. Det amerikanske flag i telefontråde, 3 indst.	— do —		70. Vævemaskine	— do —	
40. Kig ned på gade	— do —		71. Børnehøve	— do —	
41. Mennesker på gade	— do —		72. Børn ved arbejderboliger	— do —	
42. Mand i bil, 5 indst.	"Gengas" instr. Th. Christensen Minerva Film A/S, 1941	SFC	73. Kvinde med kaffekande, 2 indst.	— do —	
43. Bil med lad	— do —		74. Skib kommer sejlene	"Carlsberg" instr. Gunnar Wangel Gunnar Wangel Film, ca. 1950	Ca
45. Mand svejser	Samme som 28		75. Kar med boblende væske	— do —	
46. Mænd i maskinfabrik	— do —		76. Mænd skovler, 2 indst.	— do —	
47. Lille skib i havn	"Radiatortabrikken Danar" instr. Mads Overby, 1936	KR	77. Bryggekedel	— do —	
48. Gammelt jern	"Dansk Stål" instr. Ingolf Boisen Minerva Film A/S midt i 40'erne	Erh.	78. Mand lukker vandhaner	— do —	
49. Grab slipper et læs med jern	— do —		79. Mand ved bryggekedel	— do —	
50. Kugle ned gennem luften, 2 indst.	— do —		80. Damer kigger i flasker	— do —	
51. Ansigt	— do —		81. Flasker i maskine	— do —	
52. Kran, 2 indst.	— do —		82. Mand ved flaske-transportbånd	— do —	
53. Skrotbunke	— do —		83. Flasker gennemlyses	— do —	
54. Hejseværk, 2 indst.	— do —		84. Flasker fyldes i i maskine	— do —	
55. Gløder springer	— do —		85. Mand med 2 flasker	— do —	
56. Mand	— do —		86. Vue over tappehal, 2 indst.	— do —	
57. Gløder	— do —		87. Mænd lægger flasker i maskine	— do —	
58. Mand svinger glødende jernstang, 2 indst.	— do —		88. Flasker i maskine	— do —	
59. Jublende menneskemængde, 4 indst.	"Da freden kom til Danmark" instr. P. Bang og J. Jacobsen Saga Studio, 1945	NM 13	89. Falsker gennemlyses	— do —	
60. Demonstration, 4 indst.	Dansk Film Compagni Ugerevy nr. 28, 1945	DR	90. Tappemaskine	— do —	
61. Arbejdsløshedskø	"På vej mod et job" instr. Nic. Lichtenberg Minerva Film A/S, 1953	SFC	91. Flasker oversprøjtes med vand	— do —	
62. Arbejdsløshedskontor, 2 indst.	Samme som 61		92. Flasker på transportbånd, 2 indst.	— do —	
63. Fabriksskorsten og -fløjte	"Klædefabrikken i Brede" instr. Helge Robbert Laterna Film A/S, 1956	NM 13	93. Damer pakker flasker	— do —	
64. Kvinde på knallert	— do —		94. Ølbuske	— do —	
65. Kvinder gennem port	— do —		95. Butik	— do —	
66. Mand ved maskine	— do —		96. Ølbuske ind ad dør	— do —	
67. Spindemaskine, 3 indst.	— do —		97. Pengeoptælling	— do —	
68. Kvinder ved sø	— do —		98. Mand ind ad dør	— do —	
69. Mennesker kommer gående	— do —		99. Dame i laboratorium	— do —	
			100. Mænd ved bord, 2 indst.	— do —	
			101. Strå om flasker	— do —	
			102. Mænd pakker øl	— do —	
			103. Lager	— do —	

3. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv	Indhold	Titel og ophav	Arkiv
104. Stort skib sejler	"Kyndbyværket" instr. O. Sevel Nordisk Film Jr. 1951	SFC	134. Højhus	"Bag de ens facader" instr. Peter Weiss Laterna Film A/S, beg. af 60'erne	SFC
105. Kul losses, 2 indst.	— do —		135. Familie ser fjernsyn, 2 indst.	Samme som 133	
106. Kul på transportbånd	— do —		136. Skilte	Samme som 134	
107. Fyrbøder	— do —		137. Hårde hvidevarer, 4 indst.	Samme som 133	
108. Mand ved el-pult	— do —		138. Hulkort, 3 indst.	— do —	
109. Turbinerum	— do —		139. Kvinde med barn på armen	Samme som 134	
110. Højspændingsmaster	— do —		140. Boligbyggeri, 7 indst.	"Beton og bolig" instr. Chr. Hartkopp Spectrum, ca. 1977	EFC
111. Kvinder i fabriksal	"Flydende Fabrikation" Thrige, ca. 1948	TT	141. Hulkort ind i maskine	— do —	
112. Rør på transportbånd	— do —		142. Beton støbes, 9 indst.	— do —	
113. El-motorer, 3 indst.	— do —		143. Betonlegeplads	— do —	
114. El-motor sprøjte-lakeres	— do —		144. Højhuse, 3 indst.	Samme som 134	
115. Mænd ved maskiner, 2 indst.	"Om rationalisering" instr. Søren Melson Minerva Film A/S, 1948	SFC	145. Fabrik på mark	Nyoptalgelse Nordisk Film Commercial NFC, 1988	
116. Mand med stopur	— do —		146. Kvinder ud på parkeringsplads, 3 indst.	"Vi laver tøj" instr. Sv. Aa. Petersen Willy Rohde Filmproduktion, 1976	SFC
117. Ansigt	— do —		147. Biler kører på veje, 8 indst.	"Danmark dit og mit" instr. Jørgen Vestergaard Jørgen Vestergaard Film, 1981	SFC
118. Stopur	— do —		148. Lastbil med beton elementer	Samme som 140	
119. Mænd taler sammen	— do —		149. Container ud af skib	Samme som 146	
120. Biler i kø, 4 indst.	"Benzinstrejken", 1956	NM 13	150. Container køres væk	— do —	
121. Motorcykel får benzin, 4 indst.	— do —		151. Tegnestue, 2 indst.	Samme som 133	
122. Menneskemængde på Christiansborg Slotsplads, 11 indst.	Dansk Filmjournal, 1956	NM 13	152. Produktionsplanlægningsmøde mv.,	Samme som 146	
123. Direktør taler	"Bange for det nye" Laterna Film A/S, 1967	NF	153. Maskine med gitter foran	Thrige-Titan film, ca. 1965	TT
124. Tobaksblad skæres ud, 2 indst.	— do —		154. Mand taler, 6 indst.	— do —	
125. Cigarmaskine, 2 indst.	— do —		155. Kvinder og mænd på efteruddannelse, 9 indst.	— do —	
126. Direktør taler	— do —		156. Mand i landskab, bygning	"I fuld gang" instr. Ingolf Boisen Minerva Film A/S, 1961-63	
127. Kvinde ved sorterbord, 3 indst.	— do —		157. Huse rives ned, 6 indst.	— do —	
128. Maskine med cigarer	— do —		158. Jord graves væk, 2 indst.	— do —	
129. Kvinder taler sammen	— do —		159. Lastbil ved vand	— do —	
130. Skoleklasse, 3 indst.	"Hvor går Karl hen?" instr. Ole Berggren Minerva Film A/S, 1958	SFC	160. Olie-tanker og -raffineri, 14 indst.	— do —	
131. Loddedamer ved fjernsyn, 2 indst.	"Hvordan fremstilles et fjernsynsapparat" Dansk Filmjournal, 50'erne	NM 13			
132. Mand samler fjernsyn, 3 indst.	— do —				
133. Fjernsynsforretning	"På vej til i morgen" instr. Per Holst Per Holst Filmproduktion, 1960	SFC			

3. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv
161. Risø atomforsøgsstation	"På vej til i morgen" instr. Per Holst Per Holst Filmproduktion, 1960	SFC
162. Fabrikker i landskab, 7 indst.	"I dagens anledning" instr. Frank Paulsen Dansk Filmjournal, 1983	Danf.

DANMARKS INDUSTRIALISERING 4. DEL 1980'erne

Indhold	Titel og ophav	Arkiv
1. Ko	"Danmark dit og mit" instr. Jørgen Vestergaard Jørgen Vestergaard Film, 1981	SFC
2. Kostald	— do —	
3. Ko malkes	— do —	
4. Mand i rum med malkemaskiner	— do —	
5. Køer på række, malkes	— do —	
6. Mælk løber i slanger, 2 indst.	— do —	
7. Tankbil	— do —	
8. Ko	— do —	
9. Foder ud af rør	— do —	
10. Ansigt	— do —	
11. Elektronisk styret anlæg	— do —	
12. Kig ind i kostald	— do —	
13. Roetoppe skæres af	"Kampagnen" De Danske Sukkerfabrikker A/S, Right Angle Productions, 1976/77	
14. Traktorer på mark, 6 indst.	— do —	
15. Roer skylles, 4 indst.	— do —	
16. Hakkede roer på transportbånd	— do —	
17. Elektronisk styret anlæg, 6 indst.	— do —	
18. Mand kigger ind i maskine, 3 indst.	— do —	
19. Hugget sukker på transportbånd, 6 indst.	— do —	
20. Pakning af sukker, 7 indst.	— do —	
21. Dannebrog	"I dagens anledning" instr. Frank Paulsen Dansk Filmjournal 1983	Danf.
22. Mand ved maskine, derefter lang køretur gennem fabriks-hal	— do —	
23. Husfacade - forladt fabrik, 13 indst.	Nyoptagelse Nordisk Film Commercial (NFC), 1988	
24. Husfacade - nye fabrikker i forstad, stad, 6 indst.	— do —	

Indhold	Titel og ophav	Arkiv
25. Vue over og køretur i dataelektronik-fabrik sluttende med billede af fabrikken set udefra	— do —	
26. Gade i provinsby	— do —	
27. Lille jernbane-station, 2 indst.	— do —	
28. Tog kører	— do —	
29. Betonbyggeri i landskab	— do —	
30. Maskinværksted, mænd taler sammen, 3 indst.	"På sporet af den nye jernalder" instr. Flemming Arnholm Spectrum Film A/S, 1984	DMC
31. Kontor, 3 taler sammen	— do —	
32. Metalrør spændes fast i rund form, og svejses	— do —	
33. Ansigt	— do —	
34. Svejsning af rør	— do —	
35. Tegnestue, 3 indst.	"Grundfos A/S" instr. Hans Christensen Prisme Film 1979	EFC
36. Mand sætter sig ved computer, 2 indst.	— do —	
37. Kvinde designer tæppe, 14 indst.	"En kat på vejen" instr. Peter Ravn Peter Ravn Film, 1986	DMC
38. Vue over hal i metalvarefabrik, kvinder ved maskiner, 6 indst.	Samme som 35	
39. Kvinder sætter messingemner i maskiner, 4 indst.	"Ny teknik - styring eller frigørelse?" instr. Freddy Tornberg Laterna Film A/S, 1981	SFC
40. Emne sprøjtemales af robot	— do —	
41. Robot flytter emner fra bånd til bånd, 2 indst.	— do —	
42. Sække med plastgranulat køres på trækvogn, platten hældes ud, 6 indst.	Nyoptagelse NFC, 1988	
43. Plastslanger -rørsystem	— do —	
44. Vue over fabriks-hal	— do —	
45. Presning af plast-emner, 9 indst.	— do —	
46. To mænd ser på maskine	— do —	
47. Pakning af plast-varer, 3 indst.	— do —	
48. Fabrik, store blanke tanke, eks.	Samme som 39	
49. Kontrolrum, 2 indst.	— do —	
50. Tappehal på stort bryggeri, 6 indst.	— do —	

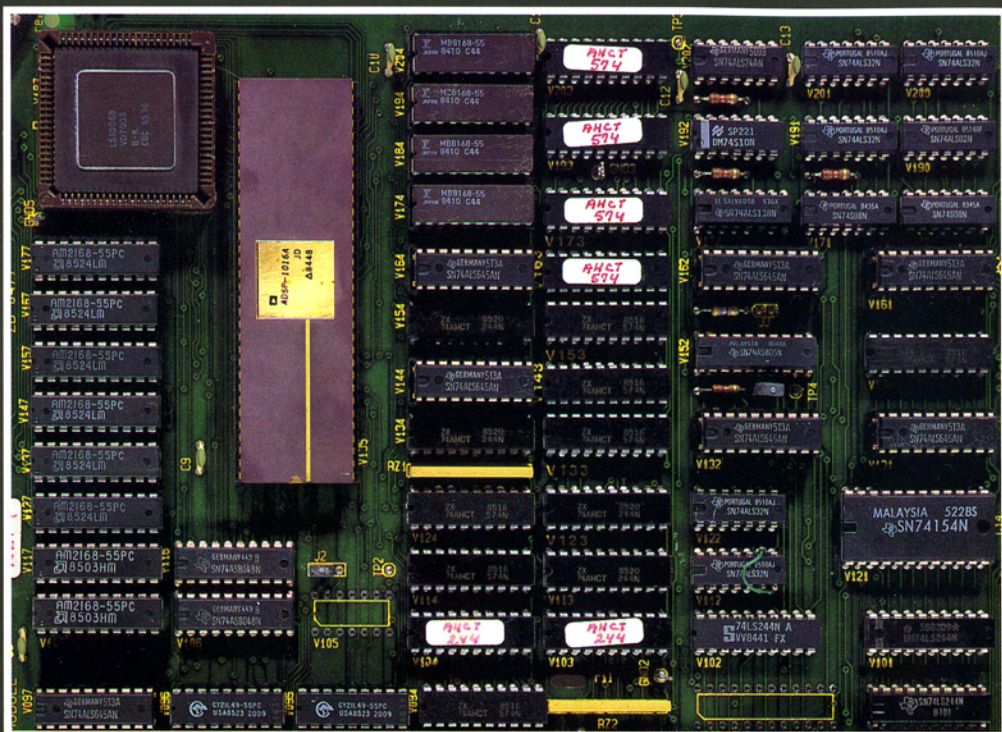
4. del fortsat

Indhold	Titel og ophav	Arkiv
51. Ansigt - tillids-mand	"Industrien har ordet" instr. Sv.Aa. Lorentz og H.E. Teglers, 1976	IR
52. Roterende spole-maskine, 2 indst.	— do —	
53. Messingrør fræses, 3 indst.	"Arbejdsmiljøet i forandring" instr. Ole Henning Hansen Film og Lyd, 1984	SFC
54. Læge taler om skæreolier	— do —	
55. Hænder - messingrør sprøjtes, 2 indst.	— do —	
56. Læge taler	— do —	
57. Fræsning - skæreolie, 3 indst.	— do —	
58. Ansigt - tillids-mand	Samme som 51	
59. Syersker ved sy-maskiner, 7 indst.	"Vi laver tøj" instr. Sv.Aa. Petersen Willy Rohde Filmproduktion, 1976	SFC
60. To strejkevagter, 3 indst.	"Danmark A + B" instr. Kristen Bjørnkjær Ebbe Preisler Film, 1976	SFC
61. Bil kommer kørende	— do —	
62. To strejkevagter	— do —	
63. Mænd omkring bil, 3 indst.	— do —	
64. Laboratorium - medicinalfabrik	Nyoptagelse NFC, 1988	
65. Små flasker på transportbånd	— do —	
66. Ansigt	— do —	
67. Små flasker på transportbånd, 2 indst.	— do —	
68. Pakning af små flasker	— do —	
69. Kontrolpanel	— do —	
70. Færdigpakket medicin	— do —	
71. Elektronisk apparat	— do —	
72. Flasker	— do —	
73. Reagensglas	— do —	
74. Apparat med slanger	— do —	
75. Røde flasker rystes	— do —	
76. Reagensglas i kolbe	— do —	
77. Laboratorium	— do —	
78. Kulskib	"Spar energi - en samfundssag" instr. Carl Otto Petersen Nordisk Film Commercial, ca. 1984	NF
79. Kullosning, 3 indst.	— do —	
80. Skorstensfilter hejses op, 7 indst.	"Nybro gasbehandlings-anlæg instr. Carl Otto Petersen Nordisk Film Commercial, ca. 1984	NF

Indhold	Titel og ophav	Arkiv
81. Vinger sættes på vindmølle, 6 indst.	"Nibe vindmøllerne" instr. Ole Henning Hansen Petra Film 1980	SFC
82. Vindmøllefabrik, 3 indst.	— do —	
83. Vindmøller i landskab, 5 indst.	— do —	
84. Hav	Samme som 80	
85. Naturgasanlæg, 5 indst.	— do —	
86. Naturgasrørledning nedlægges, 11 indst.	"Ny dansk energi" instr. Sune Lund Sørensen Nordisk Film Commercial, 1982	SFC
87. Skorsten med flamme	Samme som 80	
88. Gade med trafik, 2 indst.	Nyoptagelse NFC, 1988	
89. Parcelhuse og højhuse	— do —	
90. Sø, højhuse i baggrunden	— do —	
91. Vue over landskab med parcelhuse og højhuse	— do —	
92. Køretur i parcelhus-byggeri og beton-byggeri	— do —	
93. Boligvarehus, 3 indst.	— do —	
94. Jernbaneterræn, S-tog	— do —	
95. Tre skorstene - H.C. Ørstedsværket	— do —	
96. Gammelt bykvarter, sanering, 14 indst.	— do —	
97. Nyt forstadskvarter, 5 indst.	— do —	
98. TV og radioforretning	— do —	
99. Sportsudstyr, 4 indst.	— do —	
100. Motionscenter, 4 indst.	— do —	
101. Fabrikker i landskab, 6 indst.	— do —	

Arkivfortegnelse

Aah	Aalborg Historiske Museum
Aal	Lokalhistorisk Arkiv for Aalborg kommune
ABA	Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv
AHI	Arbejder-, Håndværker- og Industrimuseet, Horsens
AM	Arbejdermuseet
B & W	Burmeister og Wain Skibsværft A/S
Ca	Carlsberg Bryggerierne
Danf.	Danfoss A/S
DDF	Det Danske Filmmuseums arkiv
DDH	Det Danske Handelskammer
DFP	De forenede Papirfabrikker
DKB	Det Kongelige Bibliotek
DLH	Danmarks Lærerhøjskole
DMC	DMC-filmservice - Dansk Managementcenter
DR	Danmarks Radios historiske arkiv
DSB 1	DSB Jernbanemuseet, København
DSB 2	DSB's filmarkiv
DTB	Danmarks Tekniske Bibliotek
DTH	Danmarks Tekniske Højskole
DVJ	Danmarks Veterinær- og Jordbrugsbibliotek
EFC	Erhvervenes Filmcenter
EM	El-museet, Bjerringbro
Erh.	Statens Erhvervshistoriske Arkiv, Århus
FB	Fåborg Byhistoriske Arkiv
Hi	Den Hirschsprungske Samling
HL	Det Lokalhistoriske Arkiv i Herning
HM	Herning Museum
IR	Industrirådet
KB	Københavns Bymuseum
KF	Kunstakademiets fotografisamling
KL	Lokalhistorisk Arkiv, Kolding
KR	Kulturhistorisk Museum, Randers
LF	Lolland-Falsters Stiftsmuseum
LTB	Byhistorisk Samling for Lyngby-Taarbæk Kommune
Ma	Magasin
MT	Monberg og Thorsen A/S
Mø	Møntergården, Kulturhistorisk Museum, Odense
NF(K)	Nordisk Films Kompagni A/S
NM3	Nationalmuseets 3. afd.
NM13	Nationalmuseets 13. afd.
RL	Ringe Lokalhistoriske Arkiv
SFC	Statens Filmcentrals arkiv
SL	Lokalhistorisk Samling, Silkeborg
SÅ	Statsbiblioteket, Århus
TFC	Teknisk Film Kompagni
TT	Thrige-Titan, Odense
Tu	Tuborg
Ve	Vejle Byhistoriske Arkiv
Vi	Viborg Stiftsmuseum
ÅK	Århus Kunstmuseum
ÅL	Århus Kommunes Bibliotekers Lokalhistoriske samling
ÅO	Århus Oliefabrik

Industrirådet
 Institut for historie og samfundskundskab, Danmarks Lærerhøjskole
 Nordisk Film Commercial A/S